

მწყმესი

მე ვარ მწყმესი კეთილი: მწყმესმან კეთილმან სული თვის დაჰსდღის ცხოვართათვის. იოან. 10 — 11.
მაოვე ცხოვარი ჩემი წაწყედული. მსრეთ იყოს სიხარულ ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.
მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განგისვენოთ თქვენ. მათ. 11—28.

№ 15—16

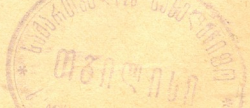
1883—1902

30 აგვისტო

შემცდარი აზრია და მსჯელობა.

ხშირად ისმის დღეს, ისიც სამწუხაროდ, ესრედ წოდებულ ჩვენს „განათლებულ“ საზოგადოებაში: „ვერ გავგივია, განათლებულ სახელმწიფოებში მართებლობა სპობს სამღვდლოების სამრევლო სკოლებს და ჩვენში კი დიდი ფული გადასდევს ამ სკოლების შესანახავად და მთავრობა ყოველ დონეს ხმარობს, რომ სამრევლო სკოლები გამრავლოს და უზრუნველ ჰყოს“. გაიგონებთ ხშირად ამასაც: „ფრანგების ბერ-მონაზვნებს და სამღვდლოებას აღარ აყენებენ სახელმწიფოში და აქ კი ჯამაგირებს და პენსიებს უმატებენ“. ამისთანა სიტყვების გამგანე ზოგიერთი, „ნასწავლიც“ სამწუხაროდ, ეთანხმება უვიცს და უსწავლელს.

ნაცვლად მისა, რომ განუმარტოს უვიცს შეუგნებელს, თუ რომელ სკოლებს ეკუთავს საფრანგეთში მართებლობა და რომელი სკოლების დახურვის წინააღმდეგ იბრძვის ასე თავგამოდებით საცოდავი და შეუგნებელი გლეხობა. აი ამის შესახებ გვსურს რამდენიმე სიტყვები მოუთხროთ მკითხველს. საჭიროდ მიგვაჩნია ამ საგანზე რამდენიმე სიტყვების გამოთქმა მით უმეტეს, რომ დღეს ჩვენში ზოგიერთი ესრედ წოდებული სხვა-და-სხვა დასები, როგორც კი მოჰკრავენ ყურს, რომ საფრანგეთში ან ამერიკაში მომხდარა რაიმე განკარგულება მართებლობისა და ან მუშათაგანო, მეორე დღესვე მზად არიან ჩვენი „პუბლიცისტები“ ჩვენშიაც მოითხოვონ ეს რეფორმები. „როგორ შეიძლება, ბატონო, ამოიბენ ისინი, დაყვანება? თუ კი ამერიკაში და საფრანგეთში შეიძლება მისი ასრულება, ჩვენში რა

დაუღებება წინ, განა ჩვენც ხალხი არა ვართ? საქი-
როა ჩვენც გამოვიდით ხმა და უთუოდ აქაც შე-
იძლება შემოღება ისეთივე წეს-რიგისა“. სწორედ
სასაცილოა ამისთანა უსუსური მსჯელობა, რომ
ასე სამწუხარო არ იყოს...

ჩვენში უმრავლეს საზოგადოებას სრულებით
არა გაეგება რა ჯერეთ მიზანი საფრანგეთ-
ში არსებული კონგრეგაციების სკოლებისა და
მათი გამგე სამღვდლოებისა და მონაზვნებისა. მათ
ვერ შეუტყუებიათ კიდევ ჯერეთ, რომ არაერთი
შედარება არ შეიძლება კონგრეგაციების სკოლებ-
თან ჩვენი სამრევლო სკოლებისა. მართალია ამ
სკოლებს განაგებენ სასულიერო წოდების პირნი:
მღვდლები, ბერები და დანი, მაგრამ ეს პირე-
ბი სრულებით არ ემორჩილებიან იმ სასულიერო
უწყების მმართველობას, რომელიც არსებობს სა-
ხელმწიფოში. აიღეთ მაგალითებრ საფრანგეთი;
ამ სახელმწიფოში სასულიერო უწყება არსებობს
და ამ სასულიერო უწყებას არა მცირე ფლეს აძ-
ლევს მართებლობა. ამ სასულიერო უწყებას თავისი
სკოლები აქვს და თავისი მასწავლებლებიცა ჰყავს.
ამ სკოლებში ისეთივე სწავლა არის, როგორც
საერო უწყების სკოლებში. ერთი და იგივე პროგ-
რამა არსებობს სკოლაში საერო იქნება იგი, თუ
სასულიერო. განსხვავება სასულიერო სკოლებისა
იმაში მდგომარეობს, რომ საღმრთო საჯული და
ზნეობრივი სწავლა უფრო მეტია სამღვდლოების
სკოლებში. ეს ძლიერ მოსწონს ხალხს და ამიტომ
თითქმის სამრევლო სკოლები საესე არიან. და ან
კი როგორ არ იქნება საესე, რომ თუ შვილი არ
შეიყვანა ვინმემ სკოლაში და უსწავლელი დაურჩა,
ბავშვის მშობლებს დიდს ჯარბის გადაახდევინებენ.
საფრანგეთში საავადმუშელოა სწავლა, მაგრამ ისე
კი არა, რომ სწავლის უფლებისათვის მასწავლებ-
ლებმა ფულები გამოართვას მოსწავლეებს!.. იქ სწავ-
ლებისათვის არაფერ არას ახდევინებენ. ამისთანა
სკოლების დღესაც არსებობენ საფრანგეთში და
მართებლობა მათ არავითარ წინააღმდეგობას არ
უწყებს. კონგრეგაციების სკოლების დახურვა მმართვე-
ლობის მხრით სხვა მიზეზთაგან არიან გამოწვეულნი.
ეს სკოლები და მათი გამგენი ადგილობრივი სახელ-
მწიფოს სასულიერო მმართველობას სრულებით
არ ემორჩილებიან. საფრანგეთის მმართველობამ გა-
მოუცხადა პირველად ამ კონგრეგაციებს, რომ მათ

უნდა მიიღონ ნებართვა სკოლების გახსნაზე ად-
გილობრივი მღვდელთ-მთავრებისა და სასულიერო
მთავრობისაგან და უნდა ემორჩილებოდნენ მათ.
მაგრამ არასდრის გულისთვის არ დასთანხმდნენ
ამაზე. რატომ? იმიტომ, რომ ამ სკოლებს მიზნად
მართო ხალხის განათლების საქმე კი არა აქვთ,
არამედ მათი უპირველესი მიზანია ხალხში გაავრ-
ცელოს ისეთი სწავლა, მიმართულება და გრძო-
ბანი, რომ ბოლოს რესპუბლიკა დაამხო და მო-
ნარხია დაარსოს საფრანგეთში. კონგრეგა-
ციის სკოლებში სწავლა მშვენივრად მიიღო და
საშუალება მათ გამგეთ ბევრი ჰქონდა და მასწავ-
ლებლებიც უმჯობესი ჰყავდათ. სახელმწიფო სკო-
ლებში რომ ორი ათას მანეთს აძლევდნენ შესანიშ-
ნავ მასწავლებლებს, ისინი კი წინა იყვნენ ოთხი
ათასი მანეთი მიეცათ წელიწადში და ამნაირად
უკეთესი მასწავლებლებიც ჰყავდათ და სწავლაც
საუტყობოდ მიიღოდა. ისე კი არ იქცეოდნენ,
როგორც, მაგალითად, ზოგან იციან! თუ დილობი
გაქვს მეტი არა არის რა საქირი!.. სრულებით
სწავლების ნიქი რომ არ გგქონდესთ; მაინც ნუ
გვმინათ—მასწავლებლად დარჩებით რამდენს ხანსაც
გინდათ!

სკოლას დიდი გავლენა აქვს კაცის მიმართუ-
ლებაზე. ამ სკოლებმა იმდენი გავლენა იქონიეს
მათზე, ვინც მათში აღზრდილა, რომ ეს მიმარ-
თულება შერჩათ და დიდის ერთგულებით მეცა-
დინობდნენ, რომ რესპუბლიკური მმართველობის
მაგიერ მონარხია დაეარსებიათ. წარმოიდგინეთ, რომ
სამხედრო წოდებასა და პარლამენტშიაც აღმოს-
ჩნდნენ ამ კონგრეგაციების სასწავლებლებში ნას-
წავლნი, რომელნიც მტრობას უწყევდნენ რესპუბ-
ლიკას. ხალხის ბრბომ ეს არ იცის. საფრანგეთის
მიყრუებულ ადგილებში ხალხი ძლიერ შეუგნებე-
ლია. იმათ ჰგონიათ, რომ სარწმუნოების წინააღმ-
დეგ ალაშქრებული მმართველობაა, და ამისთვის
არის ასე თავგამოდებული ბერ-მონაზვნების დასაცე-
ვლად. როცა ამ სკოლების ნამდვილ მიზანს მიხედ-
ბიან ხოლმე, მაშინ ნაცვლედ იმისა, რომ დაიძა-
ხონ: დებს და ბერებს გაუმარჯოსო, იძახიან: „გა-
უმარჯოს რესპუბლიკასო“. ყველა ზემო ნათქვა-
მიდან ადვილად მიხვდება კაცი, თუ რა განსხვა-
დება არის ჩვენს სამრევლო სკოლებსა და იმ სკო-
ლებს შორის, რომელთა წინააღმდეგ საფრანგეთის

მმართველობა ამხედრდა. ესლა ცხადია, ვგონებ, ყველასთვის, რომ საფრანგეთის მმართველობა კანონიერად იქცევა ამ შემთხვევაში. რა უნდა სთქვას კაცმა იმ პირზე, რომელსაც დღემდე ვიცი ვერ შეუწინა კარგად პროგრამა ჩვენი საბრველო სკოლებისა და ის მიზანი, რომელიც ამ სკოლებს აძეს დედა აზრად? მართალია, ხანდახან ზოგიერთების წყალობით, სამრველო სკოლები მოკლებული არიან, ცოტად თუ ბევრად, თავის პირდაპირ დანიშნულებას, მაგრამ ეს დროებითია და, იმედია, შემდეგ ეს სკოლები თავის ნამდვილ გზას დაადგებიან.

სამწუხაროდ, ჩვენს ესრედ წოდებულ „განათლებულ საზოგადოებას“, როგორც ჩვენი სკოლების საქმე არ გაეგებათ, ისე სამღვდლოებისა. „ბატონო ჯამაგირები დაენიშნათ სამღვდლოებს და დრამის მიცემა აღარ შეგვიძლია, ან რა საჭიროა დრამის გარდასახადი, როდესაც ისინი ხაზინიდან იღებენ ჯამაგირს? დრამა იყო დაწესებული, როცა ჯამაგირები არ იყო დანიშნული და დღეს ხომ ჯამაგირები ერთევა მათ?“ ამბობენ, ამისთანა განცხადებებზე ერთმა უფროსმა ასე გამოუცხადა ლექსით: „კარგი, მე მოვახსენებ უმაღლეს მთავრობას, ამ გარემოებას და ეთხოვ განათვისუფლდეთ მეტი გადასახადისაგანაო... გლეხების წარმოთქმული აზრი ხომ უსაფუძვლოა, მაგრამ ამ უფროსის აზრიც უფრო მეტად უსაფუძვლოა. მღვდელია მოსამსახურე მრევლისა და მას არჩენს მრველი, როგორც თავის მოსამსახურეს. მრველზეა დამოკიდებული ერთის მხრით კარგი მღვდლის ყოლა. როცა მრველს უსწავლელი და შეუგნებელი მღვდელი ჰყავს, ამაში დამნაშავე არის ჩვენი ვახუშტის სიტყვით, ვითომც თვით მღვდლები და არა მრველი! როცა რომელიმე დაწესებულების მოხელეებად რიგიანი კაცები არ დგებიან მცირე ჯამაგირზე, ჯამაგირს უმატებენ და მით უმჯობეს პირებს იწვევენ მოხელეებად. ესევე ითქმის მღვდლების შესახებაც. ვინ იქნება ისეთი უჭკუო, რომ 600 და 800 მ. ჯამაგირიანი ადგილი მიატოვოს, მღვდლობა ისურვოს და დაყაბულდეს დრამის შემოსავლით, რომელიც არ აღემატება ორას-სამას მანეთს? მთავრობაც ამ შეგნებული საზოგადოებაც ბევრ ღონეს ხმარობდენ, რომ როგორცინა გზით მღვდლების მდგომარეობა გაეუმჯობესებიათ, მაგრამ

დიდს ვერას ვახდენ. ჩვენში ბევრი ზომები იყო მიღებული, რომ მღვდლების რჩენა-ცხოვრება გაედვილებიათ როგორც მრველთა, ისე მღვდლოთვისაც. ერთ დროდის თითქმის ყოველი მღვდელი იმავე სოფლის მცხოვრებელი იყო, სადაც მრველი ჰყავდა. ამისათვის მღვდელს თავისი ბინა, თავისი ადგილ-მამულო ჰქონდა და ამით თავისი და ცოლ-შვილის რჩენა გადავიღებულ იყო მისთვის. ამას გარდა იყო დრამა ერთი კოდი სიმინდი, ორი ჩაფი ღვინო, ზოგან მხოლოდ ორი კოდი სიმინდი ან სამი ჩაფი ღვინო და სხვ. სადაც რა უფრო მეტი მოდიოდა. ამისთანა გადასახადი ძალით კი არ ჰქონდა ხალხს დადებული, მათის სურვილით იყო. ყველა ეს სამღვდლო გარდასახადი თვით მრველმა მიიღო და იხილდა, ოღონდ ცოთ ეკვლესია შტატად დამტკიცებულიყო და მათვე მღვდელი ყოლებოდათ. როცა შტატის წყობილება წარდგინდა დასამტკიცებლად, ეს პირობები და განჩინებანიც მათთან ერთად იყო წარდგენილი. დამტკიცდა შტატის წყობილება და ეს გარდასახადიც დაწესდა.

ქუთაისის გუბერნიაში გუბერნიის უმთავრესმა კომიტეტმა, რომელიც იყო დაარსებული მღვდლების მდგომარეობის გაუმჯობესების შესახებ, მღვდლო-მთავართან ერთად მოილაპარაკეს 1871 და დაადგინეს რომ ნაცვლად სიმინდისა, ღვინისა და სხვა ხორაგოულობათა, დააწესეს ორ-ორი მანეთი დრამის ფულად და მღვდლო-მოქმედების აღსასრულებლადაც განსაკუთრებული—დაკლებული საფასი დააწესეს. შემოსავალი იყო საკმარისი, რომ რიგიანი ნასწავლი პირნი წასულიყვნენ მღვდლებად სამრველოებში, მაგრამ სემინარიელები მაინც ერთდებოდნენ მღვდლობას. ბოლოს ყველამ იცის, რომ აღიძრა კითხვა მღვდლებისათვის ჯამაგირების დანიშვნაზე. კარგად მიხვდნენ, რომ მღვდლებიც კაცები არიან, იმათაც რჩენა უნდათ და მიუცილებლად საჭიროა მიეცეს ჯამაგირი, მაგრამ მართველობამ ვერ დაუნიშნა ყველა მღვდელს იმდენი ჯამაგირი, რომ უღრამით და მღვდლო-მოქმედების აღსრულებისთვის საწყობის მიუღებლად ეცხოვრათ მარტო ჯამაგირით. შემდეგ გარდასწყდა, რომ თითოეთი მღვდელს დაენიშნოს ჯამაგირად სამას-სამასი მანეთი და მედვიონეს ასი მანეთი შემცირებული ჯამაგირი დამატებითი სახით

იმაზე, რასაც დღეს იღებენ მრევლთაგან მღვდლები. როცა ყველა მღვდლებს მთელს იმპერიაში დენიწნებათ ეს მცირე ჯამაგირი, შემდეგ ის თანდათანობით ხაზინიდან გამოსული ფულების მიხედვით დენიწნებათ სარული ჯამაგირი, რომელსაც შეადგენს 600 მ. მღვდლისა და 200 მ. მეღავითნისა. მაშინ კი მოისპობა ღრამის გარდასახადი და ღარჩება მარტო საჩუქარი მღვდელ მოქმედებათა შესრულებისათვის. მანობამდისინ ღრამის გარდასახადის მოსპობაზე მსჯელობა ამოვა, შეუძლებელია. დღეს მღვდლებს იმდენი გადასახადი ადევს და იმდენი მოთხოვნილება აქვთ, რომ ჯამაგირიდან თითქმის მეოთხედზე ერთმევა და 225 მ. შეიძლება იმსახუროს კაცმა? დეტორი ნაზაროვი მთელი ერთი საათი უმტიციტება ქუთაისის ქალაქის მხოსნებს, რომ ქალაქის თავს არ შეუძლია ცხოვრება სამასი თუშნითა და ათასი მანეთი კიდევ მიუმატოთ, თორემ გაუჭირდება ცხოვრება, ისე გაძვირდა ყველაფერიო. თუ კი მათ არ შეუძლიათ ცხოვრება სამას თუშნად, როგორ უნდა იცხოვროს მღვდელმა მთელი ოჯახობით 225 მანეთად და ისიც უსახლო-კაროდ და უადგილოდ? თუ კი „ღორადოვებს“ არ ჰყოფნისთ 300—400 მანეთი სარჩოდ და სახლის ფულსაც აძლევენ, რაღა დააშვა მღვდელმა? ნუ თუ მღვდელი ისეთი ვინმეა, რომ „გოროდოვოიზე“ ნაკლებია?.. მაგრამ, ზოგიერთებს რომ ჰკითხოს კაცმა და დაუჯეროს, მაშინ დამყარდება ბედნიერება, როცა სამღვდლოება სრულებით აღარ იქნება! იქამდის დაბრძანებულან ეს საცოდავი და საბრლო ზოგოერთეა, რომ არ იციან თუ მთელს ღვდა-მიწაზე არ არის არც ერთი ხალხი, რომ სარწმუნოება არ ჰქონდეს და-სასულიერო წოდების პირნი არ ყვანდეთ, რომ ისტორიული და ხანგრძლივი არსებობა მხოლოდ მაშინ შეუძლია ერს, როცა იგი მტკიცედ მორწმუნე არის და სამღვდლოებაც ჯეროვანი ჰყავს. არ იციან ამ საბრალოებმა, რომ საქართველოში მითი გაუძლო გარეშე მომდგარ მტერს, რომ სამღვდლოება ჰყავდა ჯეროვანი, არ იციან ამ საწყლებმა, რომ ინგლისი მით არის ძლიერი, რომ მტკიცედ მორწმუნეა და მისი სამღვდლოება გონებით ყველაზე მაღლა სდგას. არ იციან, რომ, როცა სარწმუნოება დაეცემა რომელიმე თემში და სამღვდლოება დამდაბლდება, სარწმუნოება და ზნეობა გაჭირდება და სიღაც ეს ორი ხალხის ბუჯი მოიშლება, იქ ერთი ჰჭირება და მისი სენებაც...

დუკ. ა. დამაშაძე.

ზირველი დათვლიერება და რეეხია იმერეთის
გმარქიის ეკლესიებისა ვოვლად სამღვდლო
ლეონიდის მიერ.

გაგრძელება *)

25 ივნისს დილის თერთმეტ საათზე მიბრძანდა მათი მეუფება კლდეეთის წმიდი გიორგის ეკლესიაზე. მრევლი შეკრებილი დახვდა ეკლესიის გაღვანში. მრევლის მღვდელი ივლიანე ყრფშიძე მიეგება ჩვეულებრივად მათ მეუფებას, მათმა მეუფებამ დათვლიერა ტრაპეზი და თვით ეკლესია. ეკლესია დახსნილია ყურგბში და ისე საშიშოთ, რომ წირვა-ლოცვა აღარ სრულდება. მრევლი შეძლებულია და სოფელიც არ არის მწირი და უნაყოფო, მაგრამ, სამწუხაროდ, წინანდელი უსწავლელი მღვდლის წყალობით, მრევლი ნამეტნავად გულ-გაგრილებულია ქრისტიანობაზე. გამსკდარი ეკლესია შეუტკრავთ რკინებით ძირს და მალა, მაგრამ მაინც საშიშო მღვდლობაშია. მათმა მეუფებამ ამხილა მრევლს ასეთი გულ-გრილობა, დაუდევრობა და გააფრთხილა ისინი, რომ თუ არ ეცადენ და რიგად იან ეკლესია არ ააშენეს, იმ შემთხვევაში მათი შტატი იქნება გაუქმებული და ისინი იქნებიან მიწერილინი სხვა უმჯობეს ეკლესიაზე.

მრევლი მაშინვე შეუდგა ახალი ეკლესიის აშენებისათვის მოლაპარაკებას. მაგრამ, საუბედუროდ, შეიქმნა დავა ეკლესიის ასაშენებელი ადგილის გამოჩვენებაზე. უმეტესი ნაწილი მრევლისა ძველ ადგილს არ შორდება და სურთ ეკლესია აშენდეს იმავე ადგილს, სადაც არის ძველი ეკლესია, მაგრამ მეორე ნაწილი მრევლისა 15—20 კომლით ნაკლები სურვობს საშუალო ადგილზე აშენდეს ეკლესია. როგორ გადაწყდება ეს საკითხი; ჯერეთ არავინ იცის.

ამ ეკლესიასთან ცხოვრობს მღვდელი აღექსანდრე არდიშვილი, რომლისაგანაც მიზანმიმართული იყო მათი მეუფება სადილოთ. ნასადილევს მათ, მეუფება წაბრძანდა ამ მღვდლის ეკლესიის დასათვლიერებლად. მღვდელი ა. არდიშვილი ეკლესიის კარებში მიეგება მათ მეუფებას ჩვეულებრივად და

*) იხ. „მწყემსი“ № 7. 1902 წ.

ააზმის წყლის სხურების შემდეგ. მოახსენა გრძელი სიტყვა. სიტყვაში მან გამოხატა იმერეთის ეპარქიის უკანასკნელი დროის მდგომარეობა, მისი მართვა-გამგეობა და სამღვდელთების მოლოდინის აღსრულება მათის მეუღლეს დანიშნებით. მოახსენია სხვათა შორის თავისი მრევლის სიყვარული ეკლესიისადმი და ეკლესიის შემოკობისათვის მისი სურვილის მათგან მორჩილებით აღსრულება. ბოლოს ითხოვა ლოცვა-კურთხევა თავისა და სამწყსოსათვის...

მათმა მეუღლემ დათავალიერა ტრაპეზი და მთლად ეკლესია და ამბიონიდან წარმოსთქვა მგრძნობიარე სიტყვა: „არაფერი ასე სასიამოვნო არა არის რა მღვდელთ-მთავრისათვის, ბრძანა მათმა მეუღლემ, როგორც კარგი და სასიამოვნო კავშირი მღვდლისა და მრევლს შორის. იქ, სადაც მრევლი მორჩილებით ისმენს თავის მოძღვრის სიტყვას, დარიგებას და სწავლას, ყოველთვის ემჩნევა ეს გარეგნულად ტაძარსაც. როგორც თქვენმა მოძღვარმა დაამოწმა, თქვენ გქონიათ მორჩილება თქვენი მოძღვრისა და მისი რჩევით და წინადადებით შეგამიკოთ ჩინებულად ეკლესია. ქეშმარიტად საქებია მრევლის ასეთი მორჩილება თავის მოძღვრისა. მაცხოვარსაც ვალად უდგენს ყოველ ქეშმარიტ ქრისტიანს, რომ იგი მორჩილებით ისმენდეს თავის მოძღვრის სიტყვა-დარიგებას. როდესაც მრევლი ისმენს თავის მოძღვრის დარიგებას, ის ისმენს თვით ღვთის ბრძანებას, იგი მორჩილია ღვთისა, ვინაიდან მღვდელი ღვთის მოსამსახურეა და იგი რასაც გეუბნება შენ, რასაც გასწავლის, ყოველივე დაფუძნებულია ღვთის სიტყვაზე, საღმრთო წერილზე. ურჩობა მოძღვრის წინაშე—ურჩობაა ღვთის წინაშე. როცა შენ მოძღვრისას არას ისმენ, ამით ამტკიცებ რომ შენ არ ისმენ ღვთის სიტყვასაც. თუ შენ მოძღვრის სიტყვა-დარიგებას ისმენ, თუ შენ მზადა ხარ ყოველთვის ისმინო ღვთის მოსამსახურის დარიგება მორჩილებით, მაშინ ღმერთი მოგიტყვევებს შენ შეცოდებას და მორჩილებისათვის დიდად დაგაჯილდოვებს. თუ კი კაცი მიუტყვევებს დანაშაულობას, როდესაც ვინც შებრალებს საზოგადოებას და მორჩილებით ითხოვს, რომ მდინარე უშეტყვად იქნება დაჯილდოვებული ამისთანა მორჩილი სამწყსო ყოვლად მოწყალე ღვთისაგან. ესთხოვ უფალს, რომ მარადის დამკვიდრებულ იყოს თქვენ შორის მამა-შვილური სიყვარული, გაკურთხოთ უფალმა და მო-

განიჭოთ ყოველივე კეთილი ამ ქვეყანაზე და ზეცათა შინა სულიერი ცხოვნება და ნეტარება“...

ბოლოს სათითველოდ აკურთხა ყველანი მათმა მეუღლემ და აქედამ წაბრძანდა ფუთის წმიდის გიორგის ეკლესიაზედ. არც ერთ ეკლესიაში ისე მშვენივრად არ ყოფილა დაცული საეკლესიო სახბუთები, როგორც აქ—ალავერდის ეკლესიაში ვნახეთ. თვითველი წლის მეტრიკები და აღსარებითი სიები ყდაში არიან ჩამულნი ცალკე და ყველაფერი თავის წესზედ იყო დაწყობილი.

ფუთის ეკლესია იყო ორ შტატისანი და ორი მღვდელი მსახურებდა მასზე. ერთ დროს მრევლმა ითხოვა, რომ ერთი შტატი მეორე ეკლესიაზედ გადაეცინათ რომ ხალხს ორივე ეკლესიაზე წირვის მოსმენა შესძლებოდა. სასულიერო მართებლობამ მრევლს მოსთხოვა, რომ მღვდელთების მივებლობათ კანონით დადებული ნაჭერი აღვიღისა 50—150 დესიატინამდე, როგორც რუსეთში ეს წესად არის შემოღებული. მაგრამ ეს შეუძლებლად დაინახა მრევლმა და ამისთვის ერთი შტატი კრებულისა სრულებით გააუქმა ადგილობრივი მღვდელთ-მთავარმა და დღეს ერთი მღვდლის მეტი აღარ არის. მრევლი შესდგება 260 კომლიდან და შეძლებულნიც არიან სხვებთან შედარებით. მაგრამ, სამწუხაროდ, მრევლში შტატისა და ზედ მიწერილი ეკლესიაც ძლიერ ღარიბულად არიან მორთულნი და ყველა საჭირო ნივთებიც არ იმეკონება ეკლესიაში. მათი მეუღლემაც არ დარჩა კმაყოფილი, რომ ამისთანა სამრევლოში ასე ღარიბი ეკლესიებია...

25 ივნისს საღამოსაც დარჩა ღამის გასათვლად მათი მეუღლემ მღვდლის ა. არღვიშვილის სახლში, რომელიც მშვენივრად აქვს მოწყობილი. 26 იანსს დილით, კლდეგობიდან წაბრძანდა კნოათის ეკლესიაზე. მღვდელი ჩვეულებრივად მიეგება ეკლესიის კარებში. მცირე ლიტის შემდეგ, მათმა მეუღლემ დაათვლიერა ეკლესია. ტრაპეზი არ იყო შემოსილი რიგინად და არც ხატებმა მოპოვებული, რისთვისაც მღვდელსა და მრევლს დიდი საყვედური გამოუცხადა და მასთან გააფრთხილა ისინი, თუ ეს ნაკლო არ შეუესისათ, მაშინ შტატი გაუქმებულ იქნება. კნოთიდან წაბრძანდა მათი მეუღლემ ხონის შტატის ეკლესიაზედ, რომელიც შორავს კნოათის ეკლესიას ორი ვერსით, ხონის წმიდის გიორგის ეკლესია არის ხისა უგვეგმოთ აშენებული. მრევლს

უმეცადნია რაც შეიძლება და შეუმკვია ხატებით ტაძარი, გარეგნულადც შეუმშენებიათ ეკლესია. მაგრამ მიანიც სირცხვილია, რომ იმისთანა უბრალო ხის ეკლესია ჰქონდეს შეძლებულ მრევს და ერთი რიგიანი ეკლესია ვერ გაციეთონ—მერე ისიც ხისა. მათმა მეუფებმა დათვლიერა ეკლესია და სამწუხაროდ დაურჩა, რომ უკეთესი ეკლესია ვერ აუშენებიათ აზნაურებსა და გლეხებს და თვინათი სახლები კი უმჯობესად აუგიათ. ამ ეკლესიის მრევლის აზნაურებს საუბარი გაუშარბა მათმა მეუფებმა. „რას უნდა მივაწურო, ბრძანა მათმა მეუფებმა, ის, რომ თქვენ საზოგადოთ, გულით არ ეკიდებით ეკლესიის გამშენებას. მიკვირს, რომ ეკლესიის საქორებისათვის ძლიერ გეზარებათ ორიოდ გროშის გამოღება, მაგრამ სხვა ცუდ-მაგნებელ ჩვეულებების აღსრულებისათვის—განსაკუთრებით თქვენებურ გამოტირილზე კი, მზად ხართ სამასი, ხუთასი და ზოგიერთმა ათასი მანეთიც დახარჯეთ! მერე როგორ უსარგებლოდ და ამაოდ მიდის ეს ხარჯი და როგორ იღუპება ზოგიერთი ამ ხარჯით!“ როცა მათმა მეუფებმა დაწვრილებით და ცხადით განუშარბა ყოველივე ამაო ხარჯი თითოეული განსვენებულის გამოტირილზედ მომხდარი და ისე აშკარად, რომ არავის არ შეეძლოთ ეთქვა რაიმე თავის გასამართლებლად, ერთმა მოხუცებულმა აზნაურის შვილმა მოახსენა: „კარგი, ბატონო, თუ არაფერი ვეცნა ჩვენი გარდაცვალებულის სულს, შემდეგში დავანებებთ თავს ზარსაცა და ჩვენებურ გამოტირილსაც და ისე მოვიქცევით როგორც გვიბრძანებთ, მაგრამ ჯერჯერობით ძლიერ გვეძინება, რომ გარდაცვალებულნი ასე უტრილად და ასე უბრალოდ გავიტანოთ სახლიდან და დავმარხოთ...“ მათმა მეუფებმა ამ აზნაურიშვილს უჩვენა თავისი პანაგია და უთხრა: „გინახავთ, გაგიგონიათ ვისგანმე, რომ მღვდელ-მთავარი გარდაცვალებულთა სულის წასაწყემდს და მათ სავენებელ რასმე ჭადაგებდეს? შეიძლება, რომ მე გირჩიოთ რაიმე ისეთი, რომელიც თქვენნი გარდაცვალებულის სულის წასაწყემდი და მვენებელი იქნება? ვინ გეუბნებიათ თქვენ, რომ გარდაცვალებულნი აიღოთ და ხმის ამოუღებლივ დამარხოთ? ვის შეუძლია იტიოთხოვოს, რომ თავისი გარდაცვალებული არავინ მიტოვოს? ვის შეუძლია, რომ კაცს ტირილი აღუტკმალოს თავისი საყვარელი ნათესავის? ეკლესიური ტიბიკონით დამარხვა

გარდაცვალებულთა, განა მათი გვიმის უბრალოდ გადაგდება არის? უბრალოდ გადაგდება და შეურაცხოვა გარდაცვალებულთა, აი ის გამოტირილია, რომელსაც თქვენ ასრულებთ! თქვენ უმთავრესი ყურადღება გაქვთ მიქცეული, გარდაცვალებულის სახლში მყოფობის დროს სმა ჰამაზე. სულ იმას ფიქრობთ, რომ კარგად უსმელ-უქმელი თქვენი სახლიდან არავინ წაიღეს შინ; ამ დროს დიდ მზადებაში ხართ, თუ თქვენ არა გაქვთ სამიხილ ფულები, მაშინ სესხულობთ და ისე ყიდულობთ სასმელ-საჭმელს და ყველას კარგად უმასპინძლებით. გარდაცვალებულზე კი, სრულებით არას ფიქრობთ *). მისი სულიერი საზრდო, მისი პატივის ცემა არის წირვა და პანაშვილები, მაგრამ თქვენ ხომ სრულებით არ ფიქრობთ ამაზე. ვინც პატივს სცემს გარდაცვალებულს, ის როცა მივა მისთან უთუოდ პანაშვიდს გარდახდევინებს მღვდელს, შემდეგ გაჰყვება ეკლესიაზე, მოისმენს გარდაცვალებულის სულის მოსახსენებლად შესრულებულ წირვას, მოისმენს წესის აგებას და მიაკლავს განსვენებულს საფლავამდის, შეავადრებს განსვენებულის სულს ღმერთს და შემდეგ დაბრუნდება შინ. აი, ასე უნდა გარდაცვალებულის პატივის ცემა. განა თქვენ ასე იქცევით? არა, სრულებითაც არა. თქვენ მიღიხართ გარდაცვალებულის სახლში, პირველ მისულაზე თვალთმაქცურად დაიწყებთ ტირილის, უტრემლოთ, შემდეგ მიირთმევთ კარგად საჭმელს და მიღიხართ შინ. გარდაცვალებული რჩება სახლში ისე, რომ ათიოდ ვინმე თუ გაყვება ეკლესიაზე და ისიც ხშირად მოსამახსურებელი. წარმოადგინეთ, რომ წესის აგების დროს შინ ნათესავებიც არ მიიღებენ მონაწილეობა და არ მოისმენენ მას. ეს არის პატივის ცემა თქვენ გარდაცვალებულთა? ეს არის ღიდებულად დამარხვა გარდაცვალებულთა? არა, შვილო, მოტყუებული ხართ თქვენს აზროვნობაში—გარდაცვალებულთა დამარხვის შესახებ. მე მხოლოდ იმას გირჩევთ, რომ

*) გარდაცვალებულს თავით დაუდებენ ერთ დავაშს ან პუნს მარდიოთ, ერთ პოთლე ღვინოს ჭიქათ და ჭამის დროს ახად-ახადს მარათუეკენ. მეტ პატივის ცემის კარდაცვალებულნი ვათამედ მათის აზრით ან სჯარაბუქენ!..

რედაქტორა.

გარდაცვალებულთა ნუ მარხავთ ისე შეუტაცებთ, როგორც ესლა იქცევით ხოლმე. განა თქვენი ზარი სარგებლობას მოუტანს გარდაცვალებულს და მშვენიერა, გულის დამატკბობელი გალობა არაა? მათი მეუფების ტკბილმა საუბარმა იმდენად იმოქმედა მსმენელებზე, რომ გარდასწყვიტეს, განჩინება დასდევან ამიერიდგან და მოსპიან ეს ცუდი ჩვეულება გარდაცვალებულთა დამარხვისა და ისე მოიქცენ, როგორც ეკლესიური ტიბიკონი უჩენს.

არ შეგვიძლია, რომ ორიოდ სიტყვა არა ვსთქვათ ერთ აზნაურის შეიღზე, რომელიც ამ სოფელში სცხოვრებს და რომელიც სახელ-განთქმულია გარდაცვალებულთა ტირილით. მის ტირილზე ყოველი კაცი ტირის, რადგან თვითონაც ნამდვილად ტირის და არა თვალთ-მაქტურად, როგორც სხვები ჩაიან ამას. მაგრამ ამ კაცზე შემდეგ ვიტყვით.

დკბ. დ. დამ—ქე.

ტილიყა და ვეღარ ინძრვოდა, ცდილიყა და დამარცხებულნი ჩოხით დაებურა—ეგები გაკოცლდნენო. ბოლოს მის ყვირილზედ მიცვიდა ხალხი და ეს უბედურები თავის სოფლის ხალხმა შინ წამოიდეს. მამა გადარჩა სიკვდილს, ხოლო ის ორნი კი სამარეს მიაბარეს...

ამისათვის მართებს კაცს სიბრთხილვე და მასთან ცოდნა, საზოგადოდ ესრეთ მივარდნილ სოფლებში, სადაც სწავლა-განათლებას მოკლებულნი არიან. უმჯობესია, როგორც მცენიერება გვასწავებს, ქექა-ქუხილის დროს კაცი ტრიალ მინდორზედ არ გაჩერდეს, რადგან იგი თვით შეიქმნება მაღალ მიმზიდველ მენის საგნად, არამედ სდგეს ხის შორი-ახლოს—ხუთი ან ექვსი საუენზედ—სანამ ქექა-ქუხილი შესწყდებოდეს და კიდევაც მენი რომ მიზიდულ იქმნეს, კაცი იქ უნებგელი დარჩება*).

მღ. სიმონ კალანდაძე.

1902 წელს.

ავგისტოს 8 დღესა.

მებისკან მომხდარი უბედურება.

(ზემო იმერეთში)

29 ივლისს, დილით ორშაბათს, მიდიოდნენ სოფელ ქალოვანიდან გორის მახრაში მამა თვისი ვაჟით გვარად—ლაბაძემ და მათი მეზობელი შუბთიძე, სულ სამი სულნი ორი ცხენით. როდესაც მიალწეს სამძღვარზედ, ვერედ წოდებულ „კორტახზედ“ იწყო ქუხილი და ძლიერი წვიმა. მათ მაშურეს თავის შესაფარად ერთ დიდ ხეს, რომელიც იქვე ამაყად დამყურებს იმ არე-მარეს და მის ძირში შეიფარნენ. ამ დროს იქვეა და მენი დაეცა ხეს და, საცოდაენი მოგზაურნი უგრძობლად დაეცნენ მიწაზედ თავიანთი ცხენებით. რამოდენიმე ხნის შემდეგ ბუნება გაბოიცილა: შესწყდა ქექა-ქუხილი, წვიმა და არე-მარე დაწყნარდა. ამ დროს ერთი მათგანი მოვიდა გონზედ და იხილა მის წინ მომხდარი ესრეთი უბედურება. რამოდენიმე ხნის შემდეგ ცხენებიც მოკოცლდნენ, ხოლო ის ორი სული—ვაჟი და მეზობელი—უსულად გყარნენ. საცოდავი მამა, რომელიც წელს ქვევით მოწყვე-

ვევლაზე უბედვესი წიგნთ-საცავი.

ვენსილვანიის უნივერს. პროფ. ჰილბრეტს აღმოუჩენია შესანიშნავი არქეოლოგიური ნაშთები. ამ უკანასკნელ თერთმეტი წლის განმავლობაში დაუტხრომელის შრომით იგი მეთაურობს მუშაობას, რომელიც დაწყებულია ძველ ნიპპურზე. ნიპპური იყო პირველი სატახტო ქალაქი ბაბილონისა. ოცდა ხუთი საუკუნის განმავლობაში გამქრალი, ბევრი თხრისა და მუშაობის შემდეგ, ხელახლად აღმოაჩინეს შესანიშნავი წიგნთ-საცავი ნიპპურის ტაძრისა, რომელიც შეიცავდა ოცდაათი-ათასს ტომზე მეტს.

ეს აღმოჩენა მეტად დიდ-მნიშვნელოვანი არის, რადგანაც ეს ნაშთები შეეხებიან მეტწილად ორი ან სამი ათასი წლის წინა დროებს იესო ქრისტეს მოვლამდე—და ამნაირად გვაძლევენ ცნობებს ქვე-

*) ჩვენ მრავალ გზას დაგვაბეჭდა ამის შესახებ დარეკება, მაგრამ, სამწუხაროდ, მღვდლები ვერ უმარტავენ მრევლს.

რედ.

ნიერების პირველ ხანებისას, თითქმის აბრამის ხანამდე; მათი საშუალებით შეგვეძლება მეტის სინამდვილით აღდგენა იმ ამბებისა, რაც კი ხდებოდა იმ მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში, რასაც მეცნიერი ნი ევახიან ისტორიის წინა დროებს.

ნიპურის წიგნთ-საცავი შეიცავს მრავლად უძველესს მოწმობას ძველის-ძველი, წინანდელი განათლებისას, რომელიც ვამქრალია თითქმის სამოცი საუკუნის წინად; ამ ნაშთებს შეადგენენ ლექსიკონები, სხვა-და-სხვა გვეგები, სალიტერატურო და სამეცნიერო თხზულებანი, პოემები, სავაქრო და სამრეწველო ხელშეკრულობანი, ქრონოლოგიური კრებულები, საკანონმდებლო და სარწმუნოებრივი თხზულებანი, ერთის სიტყვით ურიცხვი ნაწარმოები აურაცხელი ფასისა და მნიშვნელობისა.

ამბობენ, რომ 18 ათასი ხელთნაწერი კიდევაც აღმოუჩენიათ ამ ნიპურის წიგნთ-საცავის. ყველა კარგად ყოფილა შენახული. დაწერილი არის აყალი მიწის ფირფიტებზე, ლურსმული წარწერების სახით, რომელთა წაითხვა და გარჩევა სრულებით არ არის საძნელი მცოდნე არქეოლოგთათვის.

ქალაქი ნიპური იყო ქალდეის დედა ქალაქი, რომელიც ელამინების მიერ იქმნა დაქცეული 228 წლის წინად ქრისტემდე. მისი აღივლი დაიჭირა შემდეგ ბაბილონი. დანაჩენი ათი ან თორმეტი ათასი ხელნაწერი, რომელიც არის კიდევ მოსახდენი და აღმოსაჩენი ამ ტაძრის ნანგრევებში, პროფესორის ჰილბრენტის სიტყვით, უნდა შეეხებოდეს ამ უკანასკნელ ხანას, რომელიც შედარებით უკეთ არის ცნობილი და გამოკვლეული ებრაელთა ისტორიაში. (La terre sainte).

ბოლოვი მკითხველს.

დრო გავიდა, დექსთა წერა
სედაგ, რომ დამიკვანდა?
ეგებ ჭეჭაქრბთ: ქეჭუნა შეებით
გული წულული დამამდა

და არ მანდა აზროვნობით
დაქსტული ვაწვე გვერდზე?
რომ ვფიქრბდე, წვენი ქეჭუნის
სიკეთეზე, ან შვე-ბედზე!

ეგებ მართდა დროთა ბრუნვით
ჭადარა რომ მიმქვდა,
სიემწვიდის ძარღვის ტყმა
უეუდა და აკლო ძადა?

ანუ მუხა ანა მწველბოს,
გუდას ადარ ჩაჭურა,
ზარსსადან ჯდარ იძერის
გაკულისდა, გააბურა?

და ამატომ სამუსკოდ
გული ადარ ამიძგურა,
რამ ჩანგური მიმემართა
და მიმეწოთ ზედ სიმედურა?

ანა! ანა! მუხსც მწველბოს,
დონეც შემწვეს ისეუ წერის,
მავრამ სულ სხვა მიხეზია
ხემა მუხა თუ არ მიღერის.

განა კაცი ვოდო ანის,
ან უსულო რამე მწერა,
რომ საქმეზე ამიძემედეს
ტანსცემული, გქელი წვერი?

მავრამ, გული ადარ გუდბოს,
მიხეზია ქვეს მრავადგურა...
გულს გაწამდავს წადმა თქმულის
უეუდამართად გამეკარა...

ვისც ქრისტეს მცნება არ სწამს,
ადარც მისი სხსარება,
ის ვიდას რას გაუგონებს?
მის მოფავსა ეუვარება?

ვისც მიხნად გაუნდაი,—
გასუქს მხდოდ ძორი
და ჭკნიაა ზარეუტევი და
ზარმეტეევი თანსწორი,
მასთან ზური არ აჭმება
თუ გინდ აუოს ზროფესორი,
გინდ მაქეთ და გინდ მასკეთ
მის სჯობია წესით დორი!

რ. ს—ლი.

ყოველად სამღვდლო იმერეთის ეპისკოპოსის
 ლეონიდი სკან დავსასწაულობითი წირვა ში-
 მღვიმის მონასტერში 21 წარსულ თებერვალს.
 ეგვიპტის სუთმბათს.

გავრცელება *)

ვასრულებთ დღეს ჩვენს დანაპირებს. თუ გადა-
 ათვლიერეთ ყოველივე ის, რაც შიო მღვიმის მო-
 ნასტერს გადახედია თავის დაარსებიდან, გოცდებით
 და იტყვიო: როგორ მოაღწია დღემდის ამ მო-
 ნასტერმა. უკანასკნელ აზრებამდისინ ეს მონას-
 ტერი მთელს საქართველოში ბრწყინავდა და ყოვე-
 ლი ქრისტიანის გულს მიიზიდავდა; მაგრამ გაიარა
 ამ ბრწყინვალე დრომ, მოესპო მონასტერს გულ-
 შებმატკივარი; ხან ერთი მონასტრის წინამძღვარი
 მიწერდა თავის მონასტერზე და ხან მეორე. ხან
 აღმოსავლეთისკენ დაენიშნებოდა გამგე და ხან და-
 სასვლეთისკენ, მაგრამ არც ერთის ხელში მის გაუმ-
 ჯობესობას არა ეშველა რა; თანდათან თუ მკირ-
 დებოდა და აკლდებოდა, თორემ არა ემატებოდა
 რა. სწორეთ იმ დროს, როცა ასეთ უბედურ მდგო-
 მარობაში იყო ეს მონასტერი, როცა დროთა ვითარ-
 ბება სრულეგებთ განადღურებას უქალოდა, მაშინ
 გამოუჩნდა გულშებმატკივარი და ერთგული წინამ-
 ძღვარი, რომელიც, აგერ ოცი წელიწადი მიდის
 თითქმის, არაფერს არ ზოგავს ამ მონასტრის განახ-
 ლებისა, აღმენებისა და გაბრწყინებისათვის. რომ
 ცხადდ დაინახოს მკითხველმა ამ მონასტრის აღდ-
 გენისა და განახლების ისტორია, საქიროდ მიგვაჩნია
 მოვიყვანოთ საქართველოს სინოდალნი კანტორის
 განჩინება დაფუნდებული მათი მეუფების, ყოველად
 სამღვდლო აღექანდრეს—გურია-სამეგრელოსის ეპი-
 სკოპოსის რაპორტზე, რომელიც მან შეიტანა სხე-
 ნებული მონასტრის აღდგენებისა და განახლებისა-
 თვის თავისი საკუთარის ხარჯით და საფასით. აი
 ეს განჩინება: „1886 წელსა მ-ს დეკემბერს. უქაზი-
 სანებრ მისი იმპერატორებთი დიდებულებისა, სა-
 ქართველო იმერეთის სინოდალნი კანტორამ მოის-

მინა რაპორტი ყოველად სამღვდლო აღექანდრესი,
 გორის ეპისკოპოსისა, 24 წარსულ სექტემბრდან,
 № 27, მის მაღალ ყოველად უსამღვდლოეობის
 საქართველოს ეპისკოპოსის მთავარ ეპისკოპოსის
 პავლეს სახელზედ მისომეული, რომელშიაც მათი
 მეუფება განაცხადდეს: მეხუთე საუკუნეში ქრისტეს
 შემდეგ, მოვიდნენ ცამეტი წმიდანი მამანი სირიელ-
 ნი, რომელთაც თვინათი წმიდა ცხოვრებით, მოძ-
 ლვრებით და სასწაულებებით განამტკიცეს ქრისტეს
 სარწმუნოება დანერგული მეოთხე საუკუნის დასაწ-
 ყისში ქართველთა განმანათლებელის წმიდისა მო-
 ციქულთა სწორის ნინასაგან. ეს წმიდა მამანება
 იყვნენ დამარსებელნი საქართველოში მონასტრთა,
 უდაბნოთა, სავანეთა და მონაზონთა. სხვათა შორის
 მონასტრთა, დაარსებულთა მეხუთე საუკუნეში,
 შესანიშნავია ისტორიული მხრით შიო-მღვიმის მო-
 ნასტერი, დაარსებული ერთი მეათცამეტე სირიელ
 მამათაგან წმიდისა ღირსისა შიოსაგან, რომელი მო-
 ნასტერიც იწოდება ამ წმიდანის სახელით. წმიდა
 ნაწილები ამ წმიდანისა განისვენებენ ამ უდაბნოში.
 აქ არის ორი ტაძარი, ერთი ყოველად წმიდა ღვთის
 მშობლის სახელზედ, რომელშიაც ღვთის-მასებურება
 სრულდება ხოლმე. ამ ეკლესიაში განისვენებს წმიდა
 მოწამე ნეოფიტე ურბნისის ეპისკოპოსი*). მეორე
 ტაძარი არის წმიდა იოანე ნათლისმცემლის სახელ-
 ზედ—აქ განისვენებს გვამი თვით შიო მღვიმელისა
 და ღვთის-მასებურება სრულდება ხოლმე მხოლოდ
 ამ წმიდანის დღესასწაულის დღეს. ვინაიდან ეს
 ეკლესია ღვთის ანაბარად არის მიტოვებული და
 გუმბათიან წყალი ჩამოდის, საშიშო არის, რომ
 ბოლოს სულაც დაიქცეს. საზოგადოდ ეს ტაძარი
 ითხოვს დაუყოვნებლივ კაპიტალურ შეკეთებას და
 საგრძნობელ დიდ ხარჯს მკირეს დროში, რომ და-
 იფაროს კაცმა ეს ხსენებული ტაძარი სულ დაქცე-
 ვისაგან. ეს შიოს მონასტერი მცხეთიდან არის ათი
 ვერსის სიშორეზე, დასავლეთით ძველი დროის შე-
 სანიშნავ ქალაქ მცხეთაზე, მთებში, მარცხენა მხრით
 მდინარე მტკვრისა—სოფელ ძველის ახლოს, რომე-
 ლიც მდინარე მტკვრიდან არის სამი ვერსის სიშო-
 რეზე. ზემოხსენებულ შიო-მღვიმის მონასტერზე,
 რომელიც სიღარიბისა გამო მიწერილი არის თბი-

*) სოფელი ურბნისი არის ქართლში—გორს
 ზემოთ.

*) იხ. „მწვეთის“ № 7. 1902 წ.

ლის ფერიცვალების მონასტერზე და დღეს იმყოფება სატირაოს მდგომარეობაში, ყოვლად სამღვდელო აღექსანდრეს სურს დაარსოს შტატი მონაზონთა იმ მიზნით, რომ ხელახლა განაახლოს და აღადგინოს ძველმეტურად მონასტერი, და სახელდობრ სურს დაარსოს თავისი ხარჯით ოთხი შტატი მღვდელ-მონაზონთა თვითელი ოთხმოცი მან. ჯამაგირით, ორი ბერ-დიაკონი შვიდ შვიდ თუმნის ჯამაგირით, ოთხი მორჩილი ექს-ექსია თუმნის ჯამაგირით, ეკლესიის საქიროებისათვის 50 მან. და მოსამსახურეთა ჯამაგირისათვის 250 მან. და სრულიად ათასი მანეთი წელიწადში. აღნიშნული მონასტრის შტატის უზრუნველ ყოფისათვის მათი მეუფება სწირავს ამ მიზნით შექმდვარს თანხას, ე. ი., ოც-დასამი ათას ოთხას მანეთს, რამელი თანხაც ოთხი ნახევარი პროცენტის სარგებლით შეადგენს ყოველ წლობით ათას მანეთს ზემოხსენებული მონასტრის ძმათა სარჩოდ და ამასთან ეს თანხავე გარდხიდის 53 მ. და 52 კ. 5¹/₂ ხაზინის სასარგებლოდ. დიდი ხანია, რაც ყოვლად სამღვდელო აღექსანდრეს განუზრახავს მონაზონთა შტატის დაარსება შიო-მღვიმელის უღაბნოში და დაეჟინება ძველმეტურად უღაბნო, სადაც განუზრახავს მას ბოლოს თავის ძვლებს დამარხვაც. ამ მიზნით, მას რამდენიმე წლის განმავლობაში უმჯობინია შერგოყება დასაფუძნებელი საქირო თანხასა უღაბნოს ძმათა სარჩოდ და ღვთის შეწყვენით შეუგროვებია ეს თანხა — სახელდობრ ოც-დასამი ათას ოთხასი მანეთი 23400 მანეთი. ამ სახით ხსენებული თანხით უზრუნველი იქნება უღაბნოს ძმანი, ყოველთვის მიიღებენ რა უკლებლად თანხის სარგებლისაგან ყოველ წლობით ათას მანეთს. შიო მღვიმის მონასტრიდან ვრცელდებოდა ძველ დროში ნათელი ქრისტიანობის სწავლ და დღესაც იქნება იგი ქრისტიანობრივი სარწმუნოებას და კეთილზნობის გამავრცელებლად მიუღოს საქართველოში, როგორც ქართველთა, ისე რუსთათვისაც თუ დაარსდა მასშინა მისგან განზრახული შტატი მონაზონთა. მოახსენებს რა ამ გარემოებას მათ მალალ ყოვლად უსამღვდელოებსაბას, საქართველოს ექსარხოის მთავარ ეპისკოპოსს პავლეს, სთხოვს მას შეამდგომოლობა უწმიდეს სინოდის წინაშე გამოითხოვოს ნებართვა ზემოხსენებული შტატების დაარსებაზე წარმოდგენილი მისგან თანხით იმ პირობით, რომ ეს მონასტერი ცხლავე მოშორებულ იქნეს თბილისის

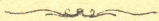
ფერიცვალების მონასტრისაგან და დაარსდეს ცალკე მონასტრად შემდეგ პირობათა ზედა: 1) მისი ყოვლად უსამღვდელოებსობა იქნეს წინამძღვრად დანიშნული შიო მღვიმის უღაბნოსა და რომ ეს მონასტერი, როგორც მასლობლად მყოფი თბილისის სზე, ყოველთვის ქართლ-კახეთის ეპარქიის თბილისში მკვოვრებში, ქართველი ეპისკოპოსი ვიკარებზე უვნდეთ გამგებლად; 2) ეენახიანი ბალი, მღვდარე სოფელს ძეგვში, და დღესაც კუთვნილი შიო-მღვიმის უღაბნოსა ეკუთვნოდეს კუთვნილებისამებრ ხსენებულ უღაბნოს, აგრეთვე ყველა ადგილები, რომელსაც ფლობდა და ფლობს დღეს შიო მღვიმის უღაბნო ცნობილს სამძღვრებთა შორის. თანასწორად დაებრუნოს შიო მღვიმის უღაბნოს ყოველი წიგნები, ნივთები და ხატები, წამოღებულნი ამ უღაბნოდან თბილისში და დატყონი ფერისცვალების მონასტერში, და აგრეთვე მთავრობის ნებ-დაპურთველად და თვითნებით წამოღებული ნაწილები წმ. შიო მღვიმელისა, გადმოტანილი ფერიცვალების მონასტერში. საზოგადოდ იქნეს გამოკვლეული სინოდალნი კანტარაში, თუ როდის იქნა მიწვერილი შიო მღვიმის უღაბნო თფილისის ფერიცვალები მონასტერზე — საშუალების უმეკონებლობის გამო განსაკუთრებით ძმათა საცხოვრებლად და რადიკლებს ფლობდა და დღესაც რა ადგილებს ფლობს ხსენებული უღაბნო და გამოკვლევის შემდეგ წარედგინოს უწმ. სინოდს გამოყოფა ამ უღაბნოსი ფერიცვალების მონასტრიდან და დაარსება მას შინა განსაკუთრებით ძმათა შტატისა და დაებრუნოს ამ მონასტერს რაც ეკუთვნოდა მას შტატისამებრ მისი საეკუთვენლო და შტატისამებრ ყოველივე კუთვნილი და, აგრეთვე დაუბრუნდეს უღაბნოს მონაზონთა შტატიც, რომელიც დღესაც ეკუთვნება მას. დღეს შიო მღვიმის უღაბნოში თვალად სანს მხოლოდ ერთი მღვდელ-მონაზონი, ერთი ბერი-მორჩილი და ერთი მოსამსახურე და, რასაკვირველია, ყველა მათ ეძლევათ ჯამაგირი. ხოლო რაოდენი ფულიც ეძლევა დღეს შტატისამებრ შიო მღვიმის უღაბნოს საზრდოთ, ეს ფულები უნდა დარჩეს ამავე უღაბნოს. ამასთან ყოვლად სამღვდელო წარმოადგენს შიო მღვიმის უღაბნოს შტატს, რომელსაც აარსებს თავისი შეწირული თანხით. ამას გარდა, ყოვლად სამღვდელო აღექსანდრე ითხოვს ვანკარგულმებას, რომ ნაკვლად დავით გარეჯის უღაბნო-

ისა, მიანიჭონ მას ქებათხევის უღაბნო. ვინაიღვან დავით ვარჯის უღაბნო არის ყარაიაზის მინდვრებში, სხვა მხრით შოი მღვიმის უღაბნოდან და ფრიად შორს, ხოლო ქებათხევის უღაბნო არის ქართლში — არა შორს შოი მღვიმის უღაბნოდან, ამიტომ საძნელო არ იქნება მისთვის ამ უღაბნოს მართვა მით უმეტეს; რომ ეს ორი უღაბნო ერთი ერთმანეთზე ახლოს არიან და მათ შორის კავშირიც არსებობს, რის გამო მათი მეთუება ითხოვს ჯგროვანს განკარგულებას, რომ, როგორც ზევით ვსთქვით, დავით ვარჯის უღაბნოს ნაცვლად მიეკუთვნოს მას ქებათა ხევის უღაბნო იმ პირობით, რომ მას ეძლეოდეს წინამძღვრის ჯამაგირი, რომელიც დღეს აქვს დანიშნული ქებათხევის უღაბნოს წინამძღვარს და ყოვლად სამღვდლო, ღვთის შეწვევით მიიღებს ყოველივე ზომებს, რომ რიგიანად დააყენოს როგორც ქებათხევის, ისე შოი მღვიმის უღაბნო, რომელიც დიდხინიდან წარმოადგენს მხოლოდ ნანგრევებს და გავერანებულ მდგომარეობას, გაამშვენებს მას და სასიამოვნო საწახად გახდის...

დკვ. დ. დამაპაიე.

(შემდეგი იქნება)

მიტროპოლიტი იონიკე და სემინარიელები.

ს. ს. ზელენიკის სტატიაში «მიტროპოლიტი იონიკე და სემინარიელები—წარდანიკები», მოთხრობილია, თუ რგორ წაიღო ერთმა ახალგაზრდა სემინარიელმა სასწავლოდ სოფელში პატარა, აგრძალოდ წიგნაკები გლეხებში გასაგონებლად. ზირველმა ცდამ ცუდად ჩაურა, რადგან დედამ დაუწავა წიგნაკები. მკვრამ საქმი ამით არ გათავდა.

—

გათავდა „კანიკელები“. მე გავიგე ზავრე სემინარიისაში. დედამ, რასკარგულია, ჩამომართვა სიტყვა. კვლავ აღარ „მესულელა“. ჩამოვიდი ხიენინოვროდში. აქ ამხანაგისაგან გავიგე, რომ ორ ჩემ მეგობარს დაენებინათ თავი სემინარიისათვის და სოფლის მასწავლებლად წასულიყვნენ; სოფელში კი, დაწყოთ გლეხებში

ქადაგება, მკვრამ ზირველ კვირაშივე დაქარათ და ტკბუნავნათ უნდარშობით ზეტერურგში. მე ცოტა თავში დამტეხდა. რადან იქნება ჩემი თავს!— ვფიქრობდი მე.

მკვრამ, მე არც ისე ვაყავი შეშინებული, რადგან ის სემინარიელები, რომლებიც ჩემთან ერთად დადიან ლავანსოთან, აჩვენებდნენ სწავლობდნენ და სხეულშიც ხსრჯით იხრდებოდნენ. მე დღითი დღე ვავიწევი ჩემ წარსულ სისულელებს, რაშიდაც ხელს მიწყოდა „სერაფსული“ წიგნების კითხვა, რომლებიც კაკვითალებიც კი დამავიწეა.

სოფრთხე კი ახლოს იყო.

ოქტომბერში გავარდა ხმა, რომ ორი ძმა სემინარიელები დაიპირეს და უნახეს სია ლავანსოვას წრის ნურებისა, რადან ტანის მახრას, რომ უბედურება უნდა დატრიალებულიყო...

ერთხელ არხიანად ვაჭკეპი ღოღაის კაკვითილხედ უტბად ვაღამაც ფანჯარასე დაარხუნს.

მორბეე მოწაფე წავადა ამის გასაკებათ.

—რა ამავა?—კითხა ინსექტორმას, რომელიც ჩვენ კლასში ღოღაის კავსწავლიდა.

—სულენეტი, რექტორი გსმობილობთ.

მე მუხუზი რახელად შექსლდენ და ვაგრძენ რამ ფერა შეტვავა.

რექტორმას, რომელსაც მე გულწრფელად უამე მთელი ჩემი თავგადასავალი, ჩემ კითხვასეც, თუ რა მომივა მეოქი, მომიგო:

—რასაც დასთეს, იმას მოამკობ!

„ვეკლავრემას ჩაარა, ვფიქრობდი მე, როდესაც რექტორიდან მოვლიოდა; გამომრიცხავენ სემინარიიდან და უნდა დავუთელი კაცი გავსდე. რადა კვევლბას სწავლ დღა-ჩემს?“

მე ვერ წარმომედგინა დედა-ჩემის მწყხრება. უამისოდან დატხჯულს: ქმრის უდროოდ სიკვდილით, მქრობობთ, და სიძისაგან დამოკიდებულს, უნდა მიმტობდა სემინარიიდან გამოკლებული შვილი?

—რა გათხრა რექტორმას?—კითხავდნენ ამხანაგები: —მითხრა რამ, რასაც დასთეს, იმას მოამკობ.

ასე გავიდა ერთი თვე.

ნოემბერში უქმე ტკქინდა, მტონი მღვდელ-მთავრის დღეობა. მამის მღვდელ-მთავრად იონიკე იყო, ასე განთქმული თავისი გონიერა მართველობით, სამღვდელობისთან კეიილი განწყობილებით, რომელსაც შემიგეში გახსნა სდხეაგრებელი სემინარიის შეკრებილისთვის უფასოდ. ამ შეკრებილის შესწახსად მან გააუფობიეს სხნ-

დის ქარსხები, როგორც ნიჟინ-ნოვოროდში, ისე სხვა ადგილებშიადაც. ეს დაღებული მღვდელ-მთავარი შემდეგში მისკოვის მიტროპოლიტად დანიშნეს და ახლო ხანად კარდაცვალას კიევის მიტროპოლიტის ხარისხით და სინოდის თავსმჯდომარედ (7 ივნისს 1900 წ.).

აი ამ მღვდელ-მთავართან წამოიყვანეს მე მოულოდნელად წირვის კათაგების შემდეგ.

მე თათქო შემუშინდა, მაგრამ არც ისე, როდესაც რექტორთან მივიდიდი.

როდესაც მღვდელ-მთავრის მონაწილმა შემოიყვანა იონიკის სამცხედანო თათხში, ვხანე, რომ მას შკავაზე თავი ადებო და აჯდა დაფიქრებულა.

მე თავი დუყარი და მივიდი ხელზედ სმითხევადა.

—შენ სემინარიალი ხე—ი ხარ?—შეითხა იმან.

—დახ, თქვენი შეუყვარე, მოვასსენე მე.

შენ თბობო ხარ და სხვლემწიფო ხარჯზედ იზრდები?

—დაად.

—მაშ, როგორ გაბედე შენ ასეთი საქმე?

მე გაჩუმებული ვიდექი.

—აბა, მომიყვებო უეკლაფერი გულწრფელად, არაფერი დამადო... ნუ გეშინია... რამდენი წლას ხარ?

—სექტემბერში შემისრულდა 16 წელი.

—ოხ, ოხ, ოხ!—და იმან შებრძლებით გააქანა თავა.

—აბა, თამამად იღანარაკე, ნუ გეშინია.

მე უეკლაფერს დაწვრილებით მოუყვებო. როდესაც უთხარი, რომ წიგნები იმითომ წვაიდე, რადგან მეშინოდა ამხანკათ ადარ ჩამოთვადენ, მღვდელ-მთავარს გაეცინა.

—მაშ შენგან წიგნაკების წაუღებობას „უამხანკობათ“ ჩაითვლებოდა? ა?

ამ სიტუკებზედ მე გაუმხნევი და თათქიმას სიცილით მოუყვებო, თუ როგორ დამაწვა დეამს იწიგნაკები. როდესაც გაავთავე ღანარაკი, ის დიხანს ჩქნედა თავს.

—ჰო, თქვენ მთანდამეთ სსხოგადო მთვავრეებად გახდობა? ა? როგორი სსხოგადო მთვავრეები ხართ! თქვენ ხართ მსხვერმლი და არა სსხოგადო მთვავრეები! მებრძლებით სცოდაფებო, თქვე სწყელო. თქვენისთანა ბავშვებს გულზავერ ღაჯანოვის მსგავსი კანები. იმ „გემირებს“ თქვენ სდარწობაესად მოუყვხართ ზირდანი. მე შვალები არა შეოდიას, მაგრამ შებრძლებით, როგორც თავის შვალები თქვე სცოდაფებო...

იმან ტირილი დაიწყო. ცრემლები დანა-დუბით მოსდიოდა თვალებზედ. მეც ვეადრ შევიამრე თავი: მე იმისთვის ვტიროდა, რომ ჩემი სსქციელი კეთილი მღვდელ-მთავარი შევაწყე.

—წამოდი ჩემთან,—მიითხა იმან და თან ცხვირ-სახრცით ცრემლებს იწმუნდა. იმან შემოიყვანა სსსტეშირო ოთახში და მცხოვრის ხსტანს დამაყენა.

—50 შეტანა შეასრულე და მადლობას უთხარი დედაშენს, რომ სფოთხეს გადკარხინა.

მე ტირილით ვიჩაქებდი.

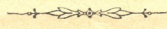
შემდეგ იონიკემ დამლოცა, მაკოცა თავზედ და წასვლისას მიითხა:

—ამს იქით ხომ ადარ გაგიტანტეს მავისთან რამეები?

—არა, თქვენა შეუყვებო.

—წადი და არავის უთხრა რამე, დარჩეობი სემინარიაში.

მე თავმდაბლად დუყარი თავი, ამითი ჩემი წრფელი ზარტვისნიემა გამოხსატე და წამოყვდი ვასრე-ბული, იმდენად იმითი კი არა, რომ სემინარიაში დავრჩა, არამედ იმითომ რომ ბასი შქინდა სუყოთესა კანთან და დირსულ მღვდელ-მთავართან *).

მიკოტონური რჩევა ჩვენს ეძაწვილებს.

(თარგმანი)

(გაგრძელება*)

„თვისი ხასითის გაწოთენა მზოლოდ კეთილ განზრახვით შეუძლებელია; უნდა იმეზოო შენს თავზედ ისე, როგორც მკედელი უროთი გრდემლზედ“. ფრაული.

„ამიერიღვან მძნო რავდენ არს ქეშპარიტ, რავდენი პატიოსან, რავდენი მართალ, რავდენი წმიდა, რავდენი საყვარელ, რავდენი საქებელ, რავდენი სათნო და რავდენი ქებულ, მას ზრახვიდეთ. (პავლ. მოც. ფილ. თავი 4, მუხ. 8).

ადამიანები კეთილისა და მგრძნობიერის გულით ყველფვერს ადვილოდ ითვისებენ; ყურადღებით ეპყრობინ სხვათა, რომ ამონ მით და გაუადვილონ ცხოვრების გზა. „რადგან კაცი იმის“

*) ნეტავი იმ სემინარიას, რომელსაც ამისთანა გულ-შემატყვარი მღვდელთ-მთავარი ჰყავს. ჩვენ ძლიერ დაახლოვებით ვიცნობდით განსვენებულ იოანნიკეს. წარმოიდგინეთ, რომ ის ჩვენშიაც ყველასათვის ეგეთი გულ-შემატყვარი იყო და მრავალი გატაცებული სემინარიელი გაღურჩინა უზღუდურებისაგან.

*) ის. „მწყესი“ № 13—14 1902 წ.

თვის არის გაჩენილი, რომ ერთმანეთის ახლო იცხოვრონ, ამისათვის უნდა ცდილობდნენ, რომ მოქსონდნენ ერთმანეთს“ (მონტესკიო). ამასვე ლაპარაკობს ლორდ ჩესტერფილდი თავის შვილის წერილში: „კარგი მონებრება და თვისებაა, რომ ადამიანმა ადამიანს აამოს და დიდი საჭიროება: ისიც კარგია, თუ ასეთი სურვილი ექნება; ამ მხრივ დიდ დახმარებას აღმოუჩენს კარგი საზოგადოების დაკვირვება. თუ შენთვის გაურჩეველია, მოქსონარ შენ თუ არა ადამიანს, მაშინ წინდაწინვე უნდა იყო დარწმუნებული, რომ შენ არასოდეს საზოგადოებას არ მოეწონები; უმეტეს ნაწილ იხე უნდა მოექცე ადამიანს, როგორც შენ გსურს ის მოგექცეს; ეს საუკეთესო საშუალებაა, რომ სხვას მოქსონდე.“

უნდა გასოვდეს, რომ უგულწრფელობა ამოფარებული ადამიანთა დამოკიდებულებაში, იქცევა ხშირად პირფერობად და ეს უფრო გვეზარებს ადამიანს, ვიდრე გვეართებს მისთან. მაგრამ თუ ჩვენი გული საესეა მოყვასისადმი წმინდა სიყვარულით, მაშინ ჩვენთვის საჭირო არ იქნება თავის დაკავება გრძნობის გამოთქმაში. ყველა, ვისაც ესმის პაუღე მოციქულის მიერ თქმული სიყვარულზე და ვინც მორიდომებს მოხიზაროს ეს წმინდა ქეშპირტებდა თავის ცხოვრებაში, მას იდეალური მოქცევა ექნება ადამიანებთან: „სიყვარული სულგრილ არს და ტბილი, სიყვარულსა არა შურს, სიყვარული არა მადლოინ, არა განლანის, არა სარცხვენელ იქმნის, არა ეძიებს თავისასა, არა განრისხნის, არად შეურაცხის ზოროტი, არა უხარის სიცრუესა ზედა, არამედ უხარინ ქეშპირტებასა ზედა, ყოველსა თავს იღებნ, ყოველი რწამ, ყოველსა ესაღმ, ყოველსა მოითმენ; სიყვარული არარად დავარდების, გინა თუ წინასწარმეტყველებანი დასცხრენ, გინა თუ მეცნიერებანი განქარუნენ... მხოლოდ აწ გიგს სარწმუნოება, სასოება და სიყვარული სამი ესე, ხოლო უფროს ამისთა სიყვარული არს“ (პავ. მოც. კორ. თავ 13).

ბევრი ჩემი კორესპონდენტი ქალები მეორე მხრით ლაპარაკობენ, რომ „ეხლანდელი ყმაწვილები შთანთქმულნი არიან წვირილმანი სურვილებით— გახდნენ საზოგადო საყვარელ პირად და არ შეირცხვნონ თავი საზოგადოებაში. იმათ აკლიათ ცხოვრებასთან საბრძოლველი ენერგია, რათა მიადწიონ

მაღალ მიზანს; ცდილობენ ცხოვრებაში მოეწყონ და ამისათვის ურთივებთან ყოველგვარ გარემოებას, ოღონდ კი გარეგანი პირობები ხელს უწყობდნენ მონებრებული ცხოვრებისათვის რათა გახდნენ ადამიანებად... იმდენად სასიქადლო არ არის ფაქტების ცოდნა, რამდენადაც ის, რომ ახალგაზრდებს ქონდეთ მართალი სჯა ცხოვრებაზედ. უკეთესია მათთვის იცოდნენ ცოტა, მაგრამ მათი თავები კი არ იყვენ სიცრუით საესენი, რომელიც განდევნის და ალაგს უკარგავს ქეშპირტ და ცხოველ სჯას. სამართლიანი სჯა ცხოვრებაზედ მიიღწევის ნელის გზით, როდესაც სხვა-და-სხვა ცრუ რწმენანი ჩქარა ეთვისებანი ყმაწვილებს, რომელიც მათ თავებში არეულ-დარეულად ეწყობა; დიდად საჭიროა მათი ხსნა ამისთანა ცრუ-მარწმუნოებიდან. ყმაწვილებმა თავიანთი ქულა-გონება უნდა დაამყარონ მათ გარემო მყოფ ბუნების შესწავლას; სანამ ისინი ბავშვები არიან თავის თავს სწავლობენ საგნებთან შედარებით, ე. ი. ფიზიკურად როცა ისინი მიხვდებიან თავიანთ ზნეობრივად ყოფნას, მაშინ სწავლობენ თავის თავს ადამიანებთან შედარებით, რომელშიაც არის მთელი მათი ცხოვრების მიზანი. როდესაც მე უყურებ მეცნიერებით გატაცებულ ახალგაზრდებს, რომლებიც უპრაქტიკოდ შედიან ცხოვრებაში, ან სხვა რა საქმეს კიდებენ ხელს, მე ყოველთვის ვეშმობ მათთვის და დიდათაც არ მივირის ის, რომ ბევრია ისეთი ყმაწვილები, რომელთაც უჭირსთ ცხოვრება და ილუპებთან მისთან ბრძოლაში“.

კიდევ მწერენ იმაზედ, რომ ჩვენი ყმაწვილები „საკმაოდ მხნენი არ არიან, არამედ გასათუთებულნი და ზარმანიცა. ყმაწვილი, მოკლებული კეთილშობილურ პატრუ-მოყვარეობასა, ღირსი არ არის კაცად იწოდებოდეს. ღმერთს ჩვენ იმისათვის კი არ გაუჩენივართ, რომ დედამიწაზედ ვიხიხიოთ, არამედ მივიდოდეთ წინმსვლგლობის გზაზედ. თვითოველი ჩვენთავანი ვალდებულით თავის სიცოცხლე შესწიროს მაღალ აზრების მიღწევას და ყოველის ძალით ცდილობდეს მის განხორციელებას. ესლანდელ საზოგადოებაში ადგილი არ აქვთ უფერგვია ადამიანებს; საზოგადოებას არ სჭირია უსარგებლო კაცი. ისინი უსათუოდ უნდა ჩიაკარგონ ცხოვრების მორევში და ყოველთვის იქნებიან უკანა რიგში, სანამ

ულდესი ტალღა ცხოვრებისა მისი სპორტისაკენ. არაფერ არ უნდა იწუხებდეს თავის თავს იმ იმედით, რომ მისი მეგობარნი, ან კეთილ-ყოფილნი მის კეთილ-წარმატებაზედ ცხოვრებაში, თუ ის თვითონ არ იზრამებს მისგან დანიშნულ მიზნის მისაღწევად. ჩვენ ეს ცხოვრობთ იმ დროში, როდესაც ადვილად არაფერი არ იშოვება. ჩვენ გვჭირია იმისთანა ადამიანები, რომლებიც არიან გამსჭვალულნი პატიოსან სურვილებით, შეუძლებელია ენერჯით და მაღალის იმედებით, რომლის განხორციელებას ისინი ადრე თუ გვიან მოვლიან. ის კაცი, რომელსაც თავისი სიყრმე უსაქონლად გაუტარებია, არასოდეს არ უნდა ოცნებობდეს იმაზედ, რომ ის შეიქმნეს რაიმე ბედნიერი შემთხვევის გამო, — გამოჩენილ საზოგადო მოღვაწე პირად. მხოლოდ ფიქრებით შეუძლებელია მიღწევა სასურველ მიზანს. ამასთანავე არ არის უყურადღებოდ დასატოვებელი, რომ ჩვენი დროის ეპოქა ისეთია, როდესაც ჩვენი სახელის გაუქვდავება ზნე მაღალ ადამიანთა შორის ძნელი არ არის. თუნდაც ვსთქვათ, რომ ისინი, რომელნიც ამტკიცებენ, რომ რაინდული დრო წავიდა და აწი ვერ დავიბრუნებთო, მაინც ცხოვრებაში ცოტაა ისეთი საქმეები, რომლებსაც ყმაწვილებს შეუძლიანთ ხელი მოკიდონ? გავიხსენოთ დარიგება მარკ-ავრელიის: „ყველა ჩვენთაგანს კი არ შეუძლია იქნეს პოეტად, მგოსნად, შესანიშნავ მეცნიერად, მაგრამ ქვეყანაზედ სხვა საქმეებიც ბევრია, რომელთა შესასრულებლად შენ ნება არა გაქვს სთქვა, რომ ბუნებას ჩემთვის არ მოუცია მაგის შესასრულებელი ნიქო. ეცადე გამოიჩინო ის თვისებები, რომელნიც შენს მფლობელობაშია: სიმართლე, მოთმინება, მოწყობა, ზომიერება და სულგრძელება. შენ ხედავ, რომ ამდენს შესრულებო შეგადიანა ისე, რომ ბუნებას არ უსაყვედურო შენს უნიკობაზედ; ხედავ ყველაფერს, მარა საქმეს არ კიდებ ხელს“.

ბევრი ყმაწვილ ქალები იხსენიებენ, რომ თანამედროვე ყმაწვილები ზნეობრივად მშობარანი არიანო: „იმით ემინიან წარმოსთქვან თავიანთი რწმენანი, იმისათვის კი არა, რომ ისინი უსაფუძვლონია, არამედ ემინიან აშხანაგების დეკონისა... ბევრი ყმაწვილი კაცები ვარდებიან სხვა-და-სხვა განსაკდელში, რომელთაც ისინი, სულაც არ თანაუგრძნობენ, მხოლოდ იმისათვის, რომ არა აქვთ საჭირო

გამბედაობა ეწინააღმდეგონ საზოგადოების ჩვეულებებს. ამ მიზნით ბევრი ყმაწვილებთაგანი ცხვენიან ღვინის სმას და ბოლოს ხდებათ ვარყენილ და ზნე დაცემულ ლოთებად. ნების სისუსტის გამო ისინი ითმენენ დამარცხებას ცხოვრებასთან ბრძოლაში. უმეტეს ნაწილად უხასიათო ადამიანები ხდებიან ყოველი სისაძაგლის მონებად. ჩვენს დროში უკვე ცნობილი მოვლენაა, რომ ყმაწვილი კაცები, მშვენიერი ნიქის პატრონი სცდებიან ქეშმარიტების გზას და ილუპებიან ცხოვრების მორცეში. ისინი ვარწმუნებენ, რომ ვითომ რესტორანებს, სათამაშო და სხვა სახლებს მუშაობის შემდეგ დროს გასატარებლად ნახულობენ — ამბობენ, რომ ცოტა ვითამაშება, დროს გატარება გვიანდა და მერე უფრო სერიოზულად მოვიკიდებთ საქმეს ხელსაო. საწყალი ყმაწვილები როგორ ცდებიან და რა მწარე შენანება მოუხდებთ შემდეგ თავიანთ საქციელისათვის, მაგრამ მაშინ უკვე გვიან იქნება და წარსულს ვერ დაიბრუნებენ!“

გ. მალაქიაშვილი.

(გაგრძელება აქნება).

შურნალ-გაზეთმპრიდან.

ამა წლის ივლისის 30 დღის „ნოვოე ობოზრენიე“ რუსულ გაზეთს ო. მ.—ლი რედაქციასა სწერს წიგნს, რომლითაც აღუწყებს, რომ საქართველოს ძველ ძველთა შორის დიდი ყურადღების ღირსია სიონის ტაძარი სოფ. ატენში, როგორც სიმშვენიერით, ისე შენობის სიდიდითო. ეს ძველი სიონი მინდ, რომელსაც ოდესღაც დიდი ძალა ჰქონდა მორწმუნეთა შორის, ესლა სამძიმო შთაბეჭდილებას სტოვებს ყოველ მნახველზედ. გარედან ტაძარი მთლად შენახულა, მაგრამ შიგნით ისეთი ზინტლი და სიმყარლია, რომ შეუძლებელია ეკლესიაში შესვლა და დათვალიერება, როგორცა სწანს ზამთრობით ნახირს ერეკებიან შიგ და ტაძრის კედლებში ლამურები ბუდობენ. უთუოდ ადგილობრივ მღვდლებს, რომელნიც მოვალე არიან სიწმინდეს

პატივი სცენ, ყურადღება არ მიუქცევიათ ტაძრისათვისო“...

აი რა ყოფაშია დღეს საქართველოს საისტორიო-საქრისტიანო დიდების ნაშთები და, სულიერ მამებს რომ ჰკითხოთ მიზეზი, ერის ურწმუნოებას იტყვიან და ყოველ ბრალს მის მოახვევენ თავსა. ჩვენ კი გვგონია, რომ ჩვენის ერის ურწმუნოება აქ არაფერ შუაშია და ის კი მართალია, რომ მის მღვდლებს სარწმუნოება ნაკლებად უნდა ჰქონდეთ, თორემ ხომ შეგნებული ექნებოდათ მოვალეობა მისი, რომ ატენის სიონისათა სიწმინდენი უპირველეს ყოვლისა მათგან მოითხოვენ პატივისცემას. დაეჯეროთ, ატენის სიონის რაიონში კეთილმოწყვე დეკანოზი არ იპოვება, და თუ არის, ნუ თუ არ შეგძლო აღგიღობრივ ხელქვეით მღვდლებისათვის მიეწერა დაცვა და მოვლა ვაკიებულის ტაძრებისა? დიად, დღევანდელი ქართველი მღვდელი აღარ არის ძველებზე სულიერი მამა და მწყემსი ერის სარწმუნოებისა და ტაძრებისა და ყოველივე ზრუნვა დაუღვია მხოლოდ ამოვებისა და საწუთრო ცხოვრებისათვის. ნეტა როდის ვეღირსებით საქართველოსა და ქართველთაში გულშემატკივარ ქეშმარიტად მორწმუნე მოძღვრებსა და მწყემსთ, რომ ერის ზნეობრივ და მოქალაქობრივ აღორძინებისათვისაც ზრუნავდნენ*).

* * *

უმაღლესის ნებართვით, ამ წლის 20 აპრილს საერო განათლების სამინისტროსთან დაარსდა განსაკუთრებული კომისია, რომლის წევრებად იყვნენ 11 სამოსწავლო ოლქიდან თითო დირექტორი კლასიკურის გიმნაზიისა და რეალურ სასწავლებლისა. კომისიის უნდა შემეშუავებინა მომავალ წლისათვის სამოსწავლო პროგრამა საშუალო სკოლების უმცროს კლასებისათვის. კომისიის მიერ შედგენილი პროექტი განსახილველად წარედგინა სამეცნიერო კომიტეტს და შემდეგ მინისტრის საბჭოს, ხოლო 20 ივლისს ხელმოწივე იმპერატორს, რომელმაც კეთილ იხება და ბრძანა:

I. დამტკიცდეს 1902—1903 სამოსწავლო წლისათვის რეალურ სასწავლებლის 4 უმცროს კლასებისათვის სამოსწავლო გეგმა, სამეცნიერო კომიტე-

ტისა და საერო განათლების მინისტრის საბჭოსაგან მოწონებული.

II. დამტკიცდეს იმათგანვე მოწონებული გეგმა კლასიკურ გიმნაზიის სამ უმცროს კლასისათვის.

III. დამტკიცდეს მომავალ სამოსწავლო წლისათვის პეტერბურგის მესამე, მოსკოვის მეხუთე, ვარშავის მეოთხე, კიევის მეორე და იურიევის გიმნაზიების მეოთხე კლასისათვის გაკვეთილების ის გეგმა (ბერძნულის ენით), რომელიც შეიმუშავა დირექტორების კომისიამ.

IV. დამტკიცდეს დანარჩენ გიმნაზიების მე-4 კლასისათვის გაკვეთილების გეგმა (უბერძნულოდ), რომელიც შეიმუშავა დირექტორების კომისიამ.

V. ამ წესს ძალა ექნეს შემდეგ სამოსწავლო წლებშიაც, სანამ დამტკიცდება გიმნაზიებისა და რეალურ სასწავლებელთა ახალი პროგრამა.

ამ ბრძანების თანახმად, მომავალ სამოსწავლო წელს გიმნაზიებისა და რეალურ სასწავლებლების უმცროს კლასებში გაკვეთილების გეგმა უნდა შემუშავდეს ამ ცხრილების თანახმად:

ცხრილი 1 (გიმნაზიებისათვის).

	I კლ.	II კლ.	III კლ.	უბერძნულოდ.	უბერძნულოდ.
საღმრთო რჯული	2	2	2	2	2
რუსული ენა	5	5	4	4	4
ლათინური ენა	—	—	5	5	4
ბერძნული ენა	—	—	—	—	4
მათემატიკა	4	4	4	4	4
ისტორია	2	2	2	3	3
გეოგრაფია	2	2	2	2	2
გერმანული ენა	5	6/3	3	3	(4) 2
ფრანგული ენა	—	3/6	3	4	(3) 2
ბუნების მეტყველ.	2	2	—	—	—
სუფთა წერა	2	—	—	—	—
ხატვა-ხაზვა	2	2	1	—	—
სულ	26	28	28	27	27

ცხრილი 2 (რეალურ სასწავლო.)

	I კლ.	II კლ.	III კლ.	IV კლ.
საღმრთო რჯული	2	2	2	2
რუსული ენა	5	5	4	4
მათემატიკა	4	4	4	6
ისტორია	2	2	2	2
გეოგრაფია	2	2	2	2

* რა უნდა ჰქნას მღვდელმა ამ შემთხვევაში? რა საშუალება აქვს მას ამ ძველი ტაძრების დასაკვლად? სწორედ ახირებული სურვილია! თუ სასრცხობა ეს მღვდელთათვის, უმეტესად მრევლთათვისა...

რედ.

გერმანული ენა .	5	$\frac{6}{3}$	5	4
ფრანგული ენა .	—	$\frac{3}{6}$	5	4
ბუნებ. მეტყველ. .	2	2	2	2
ხაზვა-ხატვა .	2	2	2	2
სუფთა წერა	2	—	—	—
ხაზვა .	—	—	2	2
სულ .	26	28	30	30

* *

შინაზნეს ქეკლი. ქალაქ გრენობლის საბჭომ (საფრანგეთში) გადასდო დიდი ფული ეხლახან «გარდაცვალებულის» შინაზნეს (დიდი მიმუნე) პატივის საცემლად ბრინჯაოს ანდიანტის დასადგმელად. «კარლოს დიდი» (ასე ეძახდნენ მაიმუნს) ერთმა მოგზაურმა მოიყვანა აფრიკიდან. ერთხელ ქაში ბავშვი ჩავარდა, მაიმუნმა არაფის არ დააცალა, ჩახტა ქაში და ბავშვი ამოიყვანა. მის შემდეგ ის ყველას საყვარელი შეიქმნა. მაიმუნს ნებს აძლევდნენ, ყველას სახლში შესულიყო და ხილი და მწვანილი მიერთმია. «კარლოს დიდი» გლეხის ტანისამოს იცვამდა, მხოლოდ ოთხი ფეხით სიარული უფრო ეხერხებოდა, თუმცა ორ ფეხზე ადამიანივით დადიოდა. უფრო ხშირად შინაზნეს რესტორანებში ნახავდით, სადაც ის ქალადის სათამაშო სტოლს მიუჯდებოდა ხოლმე, ან კიდევ ნახავდით წყლის პირას, სადაც ის სიამოვნებით თვალს ადევნებდა თევზის ქერას. ხშირად დათვალავებდა ხოლმე შინაზნე ბავშვების საავადმყოფოს, სადაც ის ძალიან უყვარდათ; თითონაც დიდის სიყვარულით ეალერსებოდა ხოლმე ბავშვებს. როდესაც მამუნე მოკვდა, დიდის ამბით დასაფლავებს მცხოვრებლებმა.

* *

ინგლისის მეფის გვარგუიის კურთხევა. 27 ივლისს, 11 საათზე მეფე და დედოფალი, რომელთაც ხალხი აღტაცებით ეგებებოდა, ბუკინჰემის სასახლიდან ვესტმინსტერის ეკლესიაში გაემგზავრნენ გვირგვინის საკურთხავად.

დილის მეთერთმეტე საათზე ინგლისის სამეფო სახლის წევრები და იმათი ნათესავი უცხოელი პრინციები და პრინციესები ბუკინჰემის სასახლიდან რვა ეტლით წაიბდნენ გვირგვინის კურთხევაზე. უელსის პრინცს და პრინციესას ხალხი აღტაცებით ეგებებოდა.

გვირგვინის კურთხევა მოხდა 12 საათზე და 40 წუთზე. წესის შესრულების დროს კითხვებზე მეფე მალდის ხმით უპასუხებდა, ასე რომ მთელს

ტაძარში ისმოდა როდესაც გვირგვინის კურთხევა გათავდა, ყველანი ფეხზე წამოდგნენ და შესძახეს «ღმერთი იფარავდეს მეფესა და დედოფალს». საეკლესიო დღეის-მსახურება პირველ საათზე დასრულდა.

კენტრბერიის არქივისკოპოსს, რომელსაც მეტო აღელვებისაგან ხმა უკანკალებდა, ეტყობოდა გული მისდიოდა როდესაც მეფეს გვირგვინი დადგა თავზე, ის იძულებული შეიქმნა იორკის არქივისკოპოსის და ორი სხვა ეპისკოპოსის შემწევობით გასულიყო გულის მოსაბრუნებლად. როდესაც გული დაიმშვიდა, ცერემონიის გათვებაც შესძლო.

დილის 10 საათზე ვესმინსტერის ტაძარი გასაკურთხელად იყო მოწყობილი. 11 საათზე ტახტთან ადგილები დაიჭირეს წარჩინებულთ; ჰერცოგს დევონშირისას ეჭირა გვირგვინი, მარკის ლონდონდორის—მახვილი; დედოფალი დაბჭადანა თავის ტახტზე და მიესალმნენ «vivat regina Alexandra»-ს ძახილით. მუსიკის დაკვრამ მეფის მობრძანება აუწყა; ყველა დამსწრენი მიეგებნენ «vivat rex Eduardus» ძახილით. მეფეს წამოსხმული ჰქონდა სამეფო მოსახსამი; მივიდა ტახტის წინ მომზადებულ ალაგს, თავი დაუკრა დედოფალს და დაიჩოქა სალოცავად ილოცა და ეზიარა. მიღღელ-მსახურების დროს მეფე პასუს აძლევდა მკათეთი და ხმა მაღლა და ხელი მოაწერა ფიცის ქაღალდს.

წმიდა საიდუმლოს მიღების დროს მეფემ მუხლი მიადრკია; მირან-ცხებულმა და სახელმწიფო მახვილით აღტურვილმა მიიღო სამეფო უფლებათა შინაწილი. მეფემ მშვენებრად აიტანა გვირგვინის კურთხევის წესი, დალალოლბოდა სრულიად არ ეტყობოდა და თავს მშვენებრად ჰგონობდა.

მეფე და დედოფალი 2 საათზე განშორდნენ ტაძარს; აუარებელი ხალხი აღტაცებით ეგებებოდა მათ.

დილიდანვე განუსაზღვრელი მზიარულება გამეფდა. ყოველის მხრიდან ისმოდა ზარების რეკა. ქუჩებზე ბევრად მეტმა ბრბომ შეიყარა თავი, ვიდრე მოსალოდნელი იყო. აღტაცება იმდენად ძლიერი იყო, რომ ორ ადგილას ბრბომ გაარღვია მხედართ რაზმი, რათა უფრო კარგად დაენახა მეფე. სასახლის წინ გაჩერებულმა საზოგადოებამ იმათ უღიდებულესობის დაბრუნების შემდეგ ისეთი მანიფესტაცია მოახდინა, რომ მეფე და დედოფალი ავიანზე გამაოვიდნენ, სადაც აღტაცებით ულოცავდა ხალხი.

* *

საერთო განათლების მინისტრის ციკლოგრაფი სამოსწავლო ოლქის მზრუნველთა მიმართ.

„პრაქტიკ. ვესტაკ“-ში დაბეჭდილია:

ახალი სამოსწავლო წლის დაწყების გამო, მაქვს პატივი ვაუწყო თქვენს აღმატებულებას ქვემოთ მოხსენებული განკარგულება. გთხოვთ, მოწყალეო ხელმოწიფვე, აცნობოთ იგი თქვენდამი რწმუნებულ მაღალ და საშუალო სასწავლებელთა უფროსებს.

1. გაუქმებულ უნდა იქმნას ამიერიდან საშუალო სასწავლებლებში სწავლა-დამთავრებულთა ის საიდუმლო დახასიათებანი, რომელიც უნივერსიტეტის რექტორებსა და სხვა უმაღლეს სასწავლებლების დირექტორებს ეგზავნებოდათ. საშუალო სასწავლებელში იმ კურს დამთავრებული, რომელიც მოისურვებენ საერო განათლების სამინისტროს უმაღლეს სასწავლებელში შესვლას, ამიერიდან უნდა მიეცეთ ამონაწერი ყოფა-ქცევის ჟურნალიდან; ამასთან ამოწერილ უნდა იქმნას სამის უკანასკნელის წლის დახასიათებანი. უმაღლეს სასწავლებელში შემოსულმა ეს ამონაწერი ყოფა-ქცევის ჟურნალიდან სხვა საბუთის ქაღალდებთან ერთად უნდა გაგზავნოს უმაღლეს სასწავლებელში. წელს ასეთი ამონაწერი, რადგანაც დავაიანებულია, შეიძლება გაეგზავნოს პირდაპირ მაღალ სასწავლებლის მთავრობას. ამა თუ იმ სასწავლებლის მთავრობამ დიდი მნიშვნელობა არ უნდა მისცეს ამონაწერში აღნიშნულ საბუთებს, თუ ამ საბუთებს შედეგათ არ მოჰყოლია მოსწავლის ყოფა-ქცევის დაკლება; მხედველობაში უნდა მიიღოს საბუთები ორ შემთხვევაში: როდესაც გამოსარკვევია, ვაკანსიის სიმცირის დროს ვის მიენიჭოს უპირატესობა და როდესაც სასჯელი უნდა მიესაჯოს უკვე მიღებულ სტუდენტს ჩადენილ საქციელისა გამო. მიღების დროს ახლად შემსვლელს უნდა ეუწყოს ყოველივე ეს.

2. სასტუდენტო ვაკანსიების შეცვლის დროს, თუ სხვა პირობანი თანასწორია, უპირატესობა უნდა მიეცეს სწავლა-დამთავრებულთ იმ გიმნაზიებსა და რეალურ სასწავლებლებში, რომელთა მოსწავლეებიც სტუდენტობის დროს, შედარებით ნაკლებნი იყვნენ არეულობებში მონაწილეობის მიმღებთა შორის.

3. რადგან შენობის სიგიწროვე ხელს უშლის, ამიტომ რამდენიც დაწესებული მისაღები ადგილია უმაღლეს სასწავლებლებში, მომავალ აკადემიურ წელსაც იმდენივე დარჩება. მიუხედავად ამისა, ამ სასწავლებლების მთავრობას ნება ეძლევა, განსაკუთრებით საჭიროების დროს, ზედმეტი მიიღოს პირველ კურსზე ყოველ ასს კაცზე კიდევ ათი კაცი.

4. რადგან წელს განსაკუთრებით პირობებში იქნება წმ. ვლადიმერის უნივერსიტეტში სტუდენტების მისაღები ეგზამენები, ამ უნივერსიტეტის რექტორს უფლება ეძლევა ყველა ფაკულტეტის პირველ კურსებზე ზედმეტი მიიღოს კიდევ ორას კაცამდე.

5. ქალთა უმაღლეს კურსებზე მოსკოვში ნება ეძლევათ მომავალ სამოსწავლო წელს სამასამდე მოსწავლე ქალი იყოს.

6. ებრაელ მოსწავლეთა მიღების შესახებ მომავალ სამოსწავლო წელს ვარშავისა და ნოვოროსიის უნივერსიტეტებისა და რიგის საპოლიტენიკო ინსტიტუტებისათვის აღდგენილ იქნება იმ პროცენტების რიცხვი, რომელიც, დამცირებული იყო 1901 წლის განკარგულებით.

7. ებრაელ მოსწავლეთა რიცხვის პროცენტები ყველა უმაღლეს სასწავლებელში უნდა იანგაროონ ახლად მისაღებ სტუდენტების რიცხვთან შედარებით და არა ცალკე ფაკულტეტებისა და განყოფილების სტუდენტთა რიცხვის შედარებით.

8. გიმნაზიის კურს-დამთავრებულნი წელსაც მიიღებიან იმ უნივერსიტეტში, რომელიც შეეფერებოდათ 1899 წ. 5 ივლისის ცირკულიარში (№ 15773) მოყვანილ შენიშვნებს. მაგრამ თუ კურს-დამთავრებულმა 10 ავგისტომდე არ წარუდგინა რექტორს თხოვნა, ის ჰკარავს უპირატესობას, რომელიც მას მიანიჭებული აქვს სხვა ოლქის გიმნაზიელებთან შედარებით. ათ ავგისტოს შემდეგ დარჩენილ ვაკანსიებზე და აგრეთვე კომპლექტს გარდა (ამ ცირკ. მე-2 პუნქტი) ადგილებზე უნდა მიღებულ იქმან ყველა მთხოვნელნი, იმის მიუხედავად, თუ რომელ ოლქში დამთავრა სწავლა. ეს წესი არ ენება ვარშავის უნივერსიტეტს; სადაც სტუდენტების მიღება წინანდელ წესებით მოხდება. კიევის წმ. ვლადიმერის უნივერსიტეტის 1-ლ კურსზე წელს მხოლოდ კიევის სამოსწავლო ოლქის გიმნაზიელებს მიიღებენ. ამიტომ კავკასიის სამოს-

წავლო ოლქის გიმნაზიელებს წელს შეუძლიანთ შევიდნენ მხოლოდ ოდესის, ხარკოვისა და ყაზანის უნივერსიტეტებში.

9. ხელმოკრედ მიღება უმაღლეს სასწავლებელში იმ სტუდენტებისა, რომელნიც გამოირიცხულ იქნენ უწყსოებაში მონაწილეობის მიღებისათვის და რომელთათვის გამოირიცხვის ვადა არ აღუნიშნავთ, შეიძლება მხოლოდ 1903—4 წლის განმავლობაში, ისიც სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის თანხმობით. ამგვარმა სტუდენტებმა ხელმოკრედ მიღების შესახებ თხოვნები უნდა წარადგინოს 1903 წლის ზაფხულში.

10. ხოლო ვინც ვადის განსაზღვრით იყო გამოირიცხული, ის უკანვე იქნება მიღებული უმაღლეს სასწავლებელში ვადის დასრულების შემდეგ, ოუ კი წარმოადგენს კარგის ყოფა-ქცევის მოწმობას.

11. ვინც გამოირიცხულია ერთ უმაღლეს სასწავლებლიდან, მაგრამ აღკრძალული არა აქვს მეორე სასწავლებელში შევიდეს, მისი მიღება შეიძლება მხოლოდ 1903—4 სამოსწავლო წელს.

12. ვინც კაცვის უნივერსიტეტიდან იქნა გამოირიცხული 1902 წ. 12 იანვარს განცხადების 1-ლ პუნქტის თანახმად, მას შეუძლია, თუ მოისურვებს, სწავლას შეუდგეს 1903 წლის იანვრიდან, მხოლოდ იმ პირობით, რომ შემოდგომის სემესტრი ჩათვლილი ჰქონდეს. ამათ თხოვნები უნდა შემოიტანონ არა უგვიანეს 1902 წლის 1-ლ სექტემბრისა. ამავე უფლებით შეუძლიანთ ისარგებლონ კიევის უნივერსიტეტის იმ სტუდენტებმა, რომელთაც მესამე სემესტრი ჩაეთვალა და რომელნიც დატოვებულ იქნენ მე II კურსზე, თანახმად შემოსენებულის განცხადების 1-ლის პუნქტისა.

13. რასაც სამოსწავლო ოლქის მზრუნველები დაადგნენ მე-10, მე-11 და მე-12 მუხლებში აღნიშნულ საგნების გამო, ის საბოლოოდ დამტკიცებულიად ითვლება.

ყველა ამას საჭიროდ მიმჩნია დავუმატო შემდეგ: 1991 წლის 22 დეკემბრის დროებითი წესები საესებით არ იყვნენ სისრულეში მოყვანილინი, ხოლო ამ წესებმა მინც გააუქმეს წინანდელი წესები და ახლა არაინი იცის, სახელდობრ, რომელს წესლებით უნდა იხელმძღვანელონ ბევრ საეჭვო შემთხვევების დროს; ამიტომ მე ვთხოვ ზოგიერთ

მინისტრებს, რომელთაც უმაღლესის ნებართვით უფლება აქვთ საჭიროების მიხედვით შესცვალონ ხოლმე დამტკიცებული დროებითი წესები, ვანიხილონ ეს საქმე და აღნიშნონ ახალი დროებითი წესები, რომლებითაც უნდა იხელმძღვანელონ უნივერსიტეტებმა, საბოლოოდ განკარგულება ამის შესახებ გამოცხადდება ახლო მომავალში, რათა სა მოსწავლო წლის დასაწყისშივე დაურიგდეს სტუდენტებს ახლად შეცვლილი დაბეჭდილი წესები.

საერო განათ. მინისტრა გ. ზენგერა.

ს ტ ი ა ე მ დ ი ე ბ ი

ქუთაისის თავად-აზნაურთა შვალებსისათვის.

ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა კრების მიერ არჩეულმა კომისიამ უკვე შეიმუშავა და დაბეჭდა წესები იმ სტიპენდიებისა, რომელსაც უნდა მოხმარდეს უმაღლესად ნაბოძები ფული. აი თვით წესები:

1) თავად-აზნაურთა სტიპენდიები არსდება საქართველოს რუსეთის იმპერატორთან შეერთების ასის წლის თავის აღსანიშნავად, თანახმად უმაღლესის რესკრიპტის მე-2 მუხლისა.

2) სტიპენდიები დაენიშნებათ ქუთაისის გუბერნიის შთამომავლობით თავად-აზნაურთა ორსავე სქესის შვილთ, რომელნიც სწავლობენ რუსეთის იმპერიის უმაღლეს ან საშუალო სასწავლებლებში.

3) სტიპენდიები დაენიშნებათ მხოლოდ ლარბ თავად-აზნაურთა შვილებს.

4) სულ 95 სტიპენდია იქნება, თითო სტიპენდია: უმაღლეს სასწავლებელში—360 მან., და 180 მან., საშუალოში—260 მან. 180 მან. და 120 მ. ყოველ წლიურად.

5) სტიპენდიების საზოგადო რიცხვიდან უმაღლეს სასწავლებელთათვის დანიშნულია 40; ამთგან პირველი ოცი სტიპენდია იქნება თითო 360 მანეთიანი, მეორე ოცი კი—180 მანეთიანი. აქედან ხუთი 360 მანეთიანი სტიპენდია მოსწავლე ქალებსათვისა დანიშნული, დანარჩენი კი ვაჟებისათვის. საშუალო სასწავლებელთათვის დანიშნულია სულ 55 სტიპენდია, რომელთაგან 10 იქნება 260 მანე-

თიანი, ვაჭებისათვის; ოცი — 180 მანეთიანი; აქედან 15 დანიშნულია ვაჭებისა, ხოლო 5 ქალებისათვის; დანარჩენი 25 სტიპენდია იქნება 120 მანეთიანი თითო, აქედან 15 დანიშნება ვაჭებს და 10 ქალებს.

6) ვისაც სტიპენდია დანიშნება, სარგებლობს იმით მთელი კურსის გათავებამდის.

7) სტიპენდიანტი, რომელიც ერთსა და იმავე კლასში მეორე წელში დარჩება, ანუ ერთსა და იმავე კურსზე დარჩება ერთხელ მთელის კურსის გათავებამდის, სტიპენდიას არა ჰკარგავს, მაგრამ, თუ ნაჩვენებ დროს განმავლობაში ორჯერ დარჩა, იმ შემთხვევაში სტიპენდია მხოლოდ მაშინ არ დაეკარგება, თუ რამ პატივსაღებ მიზეზი აღმოჩნდება, რომელიც უნდა დაამოწმოს სასწავლებლის სავედაგოგო რჩევამ.

8) ხსენებულ 20,000 მანეთი ყოველ წლიურად ეგზავნება ქუთაისის გუბერნიის დეპუტატთა საკრებულოს, რომელიც ინახავს ფულს ქუთაისის საგუბერნიო ხაზინაში.

9) სტიპენდიებისა და შემწეობის დანიშვნის შესახებ თხოვნები უნდა წარედგინოს ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს; თხოვნასთან ერთად უნდა წარდგინდეს იქმნას სასწავლებლის მთავრობის მოწმობა მოსწავლის სწავლისა და ყოფაქცევის შესახებ.

10) წინა მუხლში მოხსენებულ თხოვნებს განიხილავს თავად-აზნაურთა წინამძღოლებსა და დეპუტატთა კრებული, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებს ყოველის მაზრის წარმომადგენელი, თავად-აზნაურთა სამაზრო კრების მიერ სამის წლით არჩეული.

11) სტიპენდიების დანიშვნის დროს უმთავრესად მიღებულ იქნება მხედველობაში მთხოვნელის ქონებრივი და ოჯახობრივი მდგომარეობა. როდესაც მთხოვნელთა სხვა პირობანი ერთ-ნაირია, იმ შემთხვევაში უპირატესობა მიეცემა უფრო ღარიბთა და აბოლოთ.

12) სტიპენდიებს, როგორც უმაღლესს, ისე საშუალო საწავლებელში მოსწავლენი ყოველ-თვიურად მიიღებენ.

13) სტიპენდიის დანიშვნის შემდეგ დეპუტატთა კრებული განკარგულებებს ახდენს, რომ დანიშნული სტიპენდია ყოველ-წლიურად ეგზავნებოდეს ამა თუ იმ სასწავლებლის მთავრობას, რომელიც გადასცემს დანიშნულებისამებრ.

14) თუ აღნიშნულ ფულიდან დარჩა რამე, მოხმარდება ქუთაისის გუბერნიის შთამამელოებით თავად აზნაურთა შვილების აღზრდას სხვა-და-სხვა სასწავლებელში.

15) თავად-აზნაურთა საზოგადო კრება ირჩევს სამის წლის ვადით საგანგებო სარევიზიო კომისიას სამის კაცისაგან. ამ კომისიამ უნდა შეამოწმოს ხარჯის სისწორე და თავად-აზნაურთა საზოგადო კრებას წარედგინოს ანგარიში, როგორც ანგარიში, ისე იმათი სია, რომელნიც სტიპენდიას მიიღებენ, დაიბეჭდება გაზეთს „ნახანაშ“-ში და ერთ-ერთს ქართულს გაზეთში.

ამ წესდებებს ხელს აწერენ: კომისიის თავმჯდომარე ქუთაისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის მოადგილე თავადი ნიკარაძე, სენაკის მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი თავადი მხეიძე, კ. რ. გოცირიძე, ს. ბ. დოლობერიძე, თავ. კ. ბ. ლორთქიფანიძე, ლ. თ. ლაღუა, თავ. ჯ. თ. დადემკელიანი, ი. პ. ჯაიანი და თავ. პ. გ. წულუკიძე.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * * „სმოლენსკის ვესტიე“-ში ვკითხულობთ: „22 ივლისს ის სტუდენტები, რომელნიც ამ საპრობილემში იყვნენ დაპატიმრებულნი მოსკოვში მომხდარ (თებერვალს) არეულობათა გამო, უმაღლესის ბრძანებით განთავისუფლებულ იქმნენ. დილის 10 საათზე საპრობილემში მოვიდა გუბერნატორი და გამოუცხადა სტუდენტებს უმაღლესი ბრძანება. ამის შემდეგ სტუდენტები განთავისუფლდნენ.“

* * * ამიერ კავკასიის ტყინის გზის საღურ რიონზე 30 ივლისს, დილის 4 საათზე, სახალხო მატარებელი № 35, რომელიც ქუთაისიდან მოდიოდა, დაეტაკა ლიანდაგზე მდგომს თავად გიორგი ერისთავს და ქვეშ მოიყოლა. თ. ერისთავს მატარებელმა ორივე ფეხი მოსწყვიტა მუხლებზე ვეით. დაშავებული უკვე გარდაიცვალა.

* * * როგორც გადმოგვცეს, ფბალისში, პოლიციის მე-9 ნაწილში ერთი მეტად უცნაური საქმე მოხდა. ორ ვილაკ კაცს საღლატ მაწაწალო ძაღლი

ლაუქერიათ, დაუკლავთ და გაუტყავებიათ კიდევ. როგორც ამბობენ, ამ ვაჟებატონებს ძაღლის ხორცი უნდოდათ თურმე ცხვირის ხორცად გავსადებინათ; მაგრამ პოლიციელებს დაუპატიმრებიათ. „ყსავენს“ ძაღლი წაუტყენიათ არსენალის გორაზე და ერთს მოფარებულ ადგილას შესდგომიან ყელის გამოჭრას. როდესაც მათ ღუქნიდან რამდენიმე ვირვანქა ხორცი გაუსადებიათ—მეუტყვიათ ეს. საქმის ვითარების გამოსაჩვენებლად გამოიხეზა დანაშნული. (ი. ფ. 2)

* * * ფინანსთა მინისტრის განკარგულებით „პრაივტ. ვესტნიკ“-ში სამრეწველო განყოფილება აცხადებს, რომ ამ წლის 15 ოქტომბერს ათინაში გამართება სახალხთაშორის გამოფენა მრეწველობისა, ვაჭრობისა, ხელოვნებათა და ჰიგიენისა.

* * * 10 აგვისტოს შედის ძალაში შემდეგი სავალდებულო დადგენილება ქალაქ ტფილისისათვის: მუხლი 1-ლი. გუბერნატორის ნება-დაურთველად (წერილობით) არავის უფლება არა აქვს ივაჭროს თოფებითა, დამბაზებითა, რევოლვერებითა და ტყვია-წამლით.

მუხლი მე-2. ისინი, ვინც ამ იარაღითა და ტყვია-წამლით ივაჭრებენ, ვალდებული არიან იქონიონ დაწესებულ ფორმის განსაკუთრებული წიგნები, სადაც უნდა აღნიშნონ, რაც იარაღი და ტყვია-წამალი აქვთ, აღნიშნოს აგრეთვე, როდის ვის რა მიჰყავდა; ხოლო ამ დადგენილების მე-3 მუხლში დასახელებულ იარაღის შესახებ უნდა აღნიშნოს აგრეთვე, რა მოწოდების ძალით ვაჭყიდა იარაღი, ან ტყვია-წამალი. წიგნები პირველ მოთხოვნილებითაანავე უნდა წარედგინოს პოლიციას.

მუხლი მე-3. ვერცდ წოდებულ „ნარეზნი“ თოფები და რევოლვერები და აგრეთვე იმათთვის საჭირო ტყვია-წამალი შეიძლება მიეყიდოს იმათ, ვინც გუბერნატორისაგან ნებართვის წარადგენს, ამასთან იმდენი, რამდენიც ნებართვის მოწოდებაშია აღნიშნული. ეს მოწოდებები, როგორც ვასამართლებელი საბუთები, ვაჭრებმა უნდა შეინახონ.

მუხლი მე-4. ეს სავალდებულო დადგენილება ხმალ-ხანჯლის ვაჭრობას არ შეეხება.

მუხლი მე-5. აღკრძალულია ქალაქში იარაღის ტარება: თოვისა, რევოლვერისა, დამბაზისა, ხმლისა, ხანჯლისა, ფინურ დანისა, კასტეტისა, ბებუთისა და ისეთის ჯოხისა, რომელშიაც დანაა. პატივ-სადამ მისუხისა გამო შეიძლება იარაღის ტარება, მაგრამ

უმკველად გუბერნატორისაგან წერილობითი ნება-რთვა უნდა იქმნას აღებული. შუამდგომლობა ამ ებართვის შესახებ პოლიციმესტრის საშუალებით-წარედგინება ტფილისის გუბერნატორს. ეს მოწოდებანი პირველ მოთხოვნილებისათანავე უნდა წარედგინოს ხოლმე პოლიციას.

მუხლი მე-6. ამ წესებს არ ემორჩილებიან სამხედრო კაცნი და სამოქალაქო წოდების მოხელენი, რომელთაც იარაღის ტარების ნება აქვთ.

მუხლი მე-7. თუ ისინი, ვისაც ეს სავალდებულო დადგენილებანი შეეხება, დაარღვევენ წესებს, პასუხის გებაში იქმნებიან მიცემულნი იმ სასჯელთა მე-29, 117, და 118 მუხლების ძალით, რომელსაც მოპირგებელი მოსამართლე ადებს.

* * * ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგ. სკოლები უწმ. სინოდის განკარგულებით საქართველოს საეპარქიო საბჭოს დაექვემდებარა.

* * * ტფილისში ჩამოვიდა უწმ. სინოდის სამეურნეო განყოფილების დირექტორი, ტაინი სოც. პ. ი. ოსტროუმოვი.

* * * სენატმა ვანმარტა, რომ ქალაქის ხმოსანთა არჩევანების დროს ერთხელ ვამავებულს არ შეუძლიან ყუთი დაიდგას ამავე საარჩევანო კრების შემდეგ სესსიაში.

* * * გრაფდანი“-ი საყურადღებო ამბავს გადმოგვცემს: მალე შეუდგება მუშაობას განსაკუთრებული კომისია, რომელსაც საუნივერსიტეტო საქმის განხილვა აქვს მინდობილი.

* * * სამკურნალო დეპარტამენტმა კარგა ხანია გადასწყვიტა, დააარსოს რუსეთის სხვა-და-სხვა ადგილას დამალი სამკურნალო სასწავლებლები: საფერ-შოო, საბებია და საბეთალო სკოლები. ამ სკოლაში შესვლის ნება ექმნებათ ორ-კლასიან და სამრეწველო სასწავლებლებში სწავლა-დამთავრებულთ, ვინც მოწოდებას მიიღებს, იმას ნება ექმნება სოფლებში მკურნალობისა.

ამის შემდეგ, რასაკვირველია, სოფლებში ექიმების მდგომარეობა უფრო შეუძლებელი შეიქნება, თუ ამისთანა ფერ-შოებსაც ნება მიეცათ ექიმობისა.

* * * უწმ. სინოდის სამეურნეო განყოფილების დირექტორმა ბ-ნმა ოსტროუმოვმა დათავალიერა ვერაზედ სასულიერო სემინარიის შენობისათვის შექმნილი ადგილი, გვემა შენობისა და დამზადებული მასალა. ოსტროუმოვმა მოიწონა სემინარიის საბჭოს

ის გარდაწყვეტილებით, რომ შენობის აგება მიენდოს კომისიას ნაფიჯ ევეილის ფრენკლის თავმჯდომარეობით და არა მოიჯარადრეს გარდაეცეს. ოსტრო-უმოვი ამ დღეებში აპირებს ტფილისიდან პეტერ-ბურგში დაბრუნებას. („ცნ. ფურც.“)

* * * ლაშქრის (იმერეთი) იწერებიან, რომ 10 აგვისტოს ბორჯღა-გაზარხველი თავს დაესხნენ მღ. ვ. გორგაძეს. თავს დამსხმელთაგანი ორი — აბაშიძე და მიქელაძე უკვე შეიპარეს. გამოძიება სწარმოებს.

* * * ტფილისის სასულიერო სემინარიაში მისა-ლები ეგზამენები დასრულდა 26 აგვისტოს. ეგზამენ-ლის დატერის ნება მისცეს მხოლოდ ოთხს კაცს, აქედან მიღებულ იქნა მხოლოდ ერთი. ამ რიგად სემინარიის პირველ კლასში წელს მიღებულ იქნა მხოლოდ 34 კაცი მაშინ, როდესაც ვაკანსია 55-ია. („ცნ. ფურც.“)

* * * ამას წინადა ახალციხეში გარდაიცვალა იქა-ური მცხოვრები ვინმე მატარაჯევი: ადმინისტრაციას გამოუკვლივია, რომ მიცვალებულს აზოტის სიძეავე დაუღვია და თავი მოუწამლავს. ეს სიძეავე ადგი-ლობრივ აფთიაქიდან შეუძენია მატარაჯევს, მაგრამ ექიმის ნება-დაურთველად. საგუბერნო საექიმო საბჭოს დაუდგენია აფთიაქის პატრონი ბ-ნი მაისუ-რადე პასუხის გებაში მისცეს ამ საქმისათვის და ეს ამბავიც პროკურორისათვის უტანებებია.

* * * 24 აგვისტოს ქუთაისის სათავადა-ზნაურო ბანკში საჯარო ვაჭრობა იყო დანიშნული ბანკში დაგირავებულ მამულებისა. გასასყიდად სულ 47 მა-მული იყო დანიშნული. მყიდველი მხოლოდ ათ მამულზე გამოჩნდა; ამთგან ერთი ახალციხეშია, ერთი — ოზურგეთში, 3 ფოთში და 5 ქუთაისში. ეკუთვნის: 6 ქართველს, 2 რუსს, ერთი სომეხს და ერთიც ბერ-ძენს. მამულები გაიყიდა მცირე ფულის წამატებით: თითო-მამულზე 5—10 მან. უმატებდენ მყიდველები გარდა ერთისა, რომელიც 600 მანეთიღგან 1000-მანეთამდე ავიდა. მამულები შეიძინეს 7 ქართველმა, 1 ბერძენმა, 1 სომეხმა, და ერთიც რუსმა. დანარჩენ 37 მამულის განმეორებითი ვაჭრობა დანიშნულია 21 სექტემბერს. თუ ამ დღეს მყიდველი არავინ აღმოჩნდა, მამულები ბანკს დარჩება.

* * * ცნობის ფურცელში ეკითხულობთ რომ, ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის ინსპექტორი ბერ-მონაზონი მ. ვასილ არხანგელსკი სასულიერო სემინარიაში გადაიყვანეს სემინარიის ინსპექტორადო.

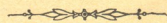
* * * ქუთაისის გიმნაზიას და რეალურ სასწავ-ლებელს წელს დიდ-ძალი ბავშვი მიაწყდა. ამ ორსავე სასწავლებლის დაბალ კლასებში თავისუფალი ადგი-ლი 50—60 თუ არის, მთხოვენელების რიცხვი კი სამას აღემატება.

* * * უმაღლესის ბრძანებით, უწმ. სინოდმა, როგორც „კავ.“ — „შია გამოცხადებული, შეიწყნარა საქართველოს ეგზარხოსის უმაღლდგომლობა იმის შე-სახებ, რომ ჟურნალს „Духов. Вѣст. Груз. Экзарха-та“-ს მოემატოს წლიური ფასი (5 მან. 4 ნაცვლად) და ამავე ჟურნალში აღარ იბეჭდებოდეს ოფიცია-ლურ ნაწილის ქართული თარგმანი. ფასის მომატება საქირად უცვნიდა ჟურნალის გასაუქმობესებლად და არგთვე იმიტომ რომ, ტფილისში სასტამბო საქმე ძვირადა ჯდებაო; ხოლო ქართულის თარგმანის ბეჭდვის გაუქმება იმას გამოუწვევია, რომ „საქმის წარმოება კავკასიაში და ამიერ-კავკასიის მთავრობის დაწესებულებაში სწარმოებს მხოლოდ რუსულს ენაზე“.

* * * ტფილისის სასულიერო სემინარის მთავრო-ბას გადაუწყვეტია შეუდგეს ამ დღეებში სემინარიის ახალ-შენობის აგებას ვერაზე. საძირკველის ჩაყრა დანიშნულია 1 სექტემბრისათვის. საძირკველის ჩაყ-რის დროს პარაკლისზედ დასასწრებლად მიწვეულნი არიან საზოგადო და სახელმწიფო დაწესებულებათა წარმომადგენელნი, სასულიერო პარნი და სემინარი-ის აღმზრდელ-მასწავლებელნი.

* * * უმაღლესის ბრძანებით შეცვლილ იქნა სასულიერო სემინარიების წესდების მე-92 პარაგრა-ფი. ახალის პარაგრაფის ძალით, სემინარიის სახედა-გოგო საზოგადოების კრებებზე ესწრებიან: ინსპექ-ტორი, მასწავლებელნი და ორი წევრი საეპარქიო სამღვდლოებისა. წევრები სამღვდლოებამ უნდა არჩიოს და ეპისკოპოსმა დაამტკიცოს.

* * * საერო განათლების სამინისტრომ, უწმიდ. სინოდის ობერ-პროკურორთან შეთანხმების შემდეგ, ნება დართო, სასულიერო სემინარიებში სწავლა-დამთავრებულნი ამიერიდან მიღებულ იქნან ხოლომე პეტერბურგის სატყვეო ინსტიტუტში. რადგანაც წელს გვიან არის, სემინარიელების მიღებას გაზაფ-ხულიდან დაიწყებენ.

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

კით. ქალი და კაცი სცხოვრობდნენ დაუქორწინებლად და დაებადათ შვილი. შემდეგ ბავშვის დაბადებისა დაიწერეს ჯვარი კანონიერი ქორწინებით—ბავშვი მოუხათლაგია. შეიძლება თუ არა ქორწინებამდის დაბადებული ბავშვი დაიწეროს მონათვლის დროს მათ კანონიერ შვილად?

მიგ. არ შეიძლება ქორწინებამდის დაბადებული შვილი, ქორწინების შემდეგ დაიწეროს მათ კანონიერ შვილად. მონათლული ბავშვი უნდა დაიწეროს დედის სახელზე და როცა ახლად მომქმედ კანონთამებრ კანონიერ შვილად დამტკიცდება მონათლული დაგვირგვინებულებთან, მაშინ შეიძლება მიწერა, რომ კანონიერ შვილად არის ცნობილი, მაგრამ ეს შეიძლება მხოლოდ კონსისტორიისა და კანტარის განკარგულებისამებრ. ქორწინების გარეშე დაბადებულთა კანონიერ შვილებად შერიცხვა შეიძლება თანახმად უმაღლესად დამტკიცებული წესებისა 3 ივნისიდან 1902 წლისა ამ სახით: მშობლებმა, რომელთაც სურთ კანონიერად შერიცხონ ქორწინების გარეშე დაბადებულნი, უნდა შეიტანონ თხოვნა (ვექილების საშუალებით თხოვნები არ მიიღებიან) ოლქის სასამართლოში, სადაც ცხოვრებენ მშობლები და კანონიერად შესარიცხავი. თხოვნასთან წერილობით განცხადება უნდა წარადგინონ დედ-მამამ, რომ კანონიერად საცნობი დაებადა მათ და მასთან მეტრიკული გამოწერილობაც, როგორც ბავშვის დაბადებაზე, ისე მთხოვნელების ქორწინებაზე. ამასთანავე თხოვნაში, რომელიც ერთი წლის გასვლის შემდეგ ქორწინებისა უნდა იყოს განცხადებული მიზეზები,

რომელნიც უნდა ამართლებდნენ ასეთ დაყოვნებას (ტ. VI წ. I, წესდ. სამოქ. სამსჯ. გამ. 1892 წ. მუხ. 1460, 1—3).

კით. მღვდლები და მათი ქვერივები, რომელნიც იენისის თევზდის 1902 წლისა იღებდნენ პენსიას მიიღებენ თუ არა ახალი კანონმდებლობის დაწესებულ პენსიას?

მიგ. მღვდლები და მათი მქვერივები, რომელნიც იენისის თევზდის იღებდნენ პენსიას ას ოცდაათ მანეთს და 6 წ მანეთს მათი მქვერივები, მათ არ მიეცემა გადიდებული პენსია, რადგან იენისის თევზი გამოცემული კანონი არ გავრცელდება მათზე.

კით. მმართველობას ჩვენთვის (სასულიერო წოდების პირთ) მღვდელთათვის მიუკითხეთ შეღავათი (льгота) რკინის გზაზე მიმოსვლის დროს ისეთი, როგორიც აქვთ სამხედრო უფროსებს (офицера) ე. ი. ყიდულობენ III კლ. ბილეთს და მგზავრობენ მეორე კლასით. ჩვენ გვსურს შევიტყუთ: ოჯახიც სარგებლობს ამით, თუ მარტოდ პირადად მღვდელი?

მიგ. ჯერეთ არც მღვდელი სარგებლობს, თორემ ოჯახზე ვინ რას იტყვის. რასაც სწვრენ ვაწუთებში ყველა მართალინო კი გგონიათ... შეიძლება ეს ხმები განმართლდეს, მაგრამ ჯერეთ კიდევ დრო გაივლის.

კით. მკვდარი დაბადებული შეიძლება დაიმარხოს სასაფლაოზე?

მიგ. შეიძლება სასაფლაოზედაც და სხვაგანაც.

კით. კანონია, რომ ყოველი ქრისტიანი ეზიაროს. სამი წელი შესრულდა არ ზიარებულა მსაჯული, მოქალაქე და ამისთანა სამსახურის პირანი—მეუბნებიან ქალაქში ვეზიარეთო—მატყუილებენ, ვინაიდან არ წარმომიდგინეს მოწმობა—სიტყვა არ სჭრის, ან როგორ გასჭრის დღევანდელ ინტელიგენტზე? როგორ მოვიქცეთ ამ შემთხვევაში?

მიგ. ისე უნდა მოიქცეს მღვდელი, როგორც კანონი სწვრია. ამისთანა დაუდევნელ პირებზე უნდა მოახსენოს მღვდელ-მთავარს და ის მოახდენს ჯეროვან განკარგულებას...

კით. პრიფენდის ხარისხზე ჩამოყვანილ მღვდელს მიეცემა თუ არა პენსია, თუ მას ხელ-ახლა მისცეს მრევლი?

მიგ. კანონებში არ არის ცხადად განმარტებული, თუ ამის შემდეგ არა გამოცხადდა რა. ჯერ-ჯერობით კი საეჭვოდ არ მიგვაჩნია, რომ მიიღებენ.

კით. დაბალ მოხელეს ნამდვილი სამსახურის ვადის გათავების შემდეგ შესრულს მაგალითად დარა-ჯათ (სტრაფიკი), ვინ უნდა მისცეს საგვირგინო მოწმობა—დედ-მამის მრევლის მღვდელ-მა, თუ მათის უფროსმა?

მიგ. ახირებული კითხვა არის. რასაკვირველია, მრევლის მღვდელმა უნდა მისცეს ნება-რთვა. ეგებ სტრაფიკი არხანგლის გუბერნიიდან არის, მაშინ სხვა საბუთები უნდა მოითხოვოს მისი უფროსისაგან.

კით. დედასთან მოყოლილ შვილს, ვაზრდილს ჩემს სამრევლოში და აქავე ნაზიარებს, აღსარების მთქმელთა სიაში ჩაწერილს, ვინ უნდა მისცეს საგვირგინო მოწმობა?

მიგ. იმ მღვდელმა, ვის საბუთებშიაც სწვრია და რომელი მღვდლის მრევლშიაც ირიცხება.

კით. მღვდელმა არ ისაქიროცა სასძლოს მოწმობა, გარეშე საფუძვლისა სხვა-და-სხვა სამრევლოს სასიძოსა და სასძლოს ჯვარი დასწერა. ეგრეცა თუ არა დაჩაგრულს კრებულს მოწმობისათვის საჩუქარი და ვისგან?

მიგ. თუ გვირგვინი უკუთხვს რაღა საქიროა მოწმობა? გვირგვინის საკურთხი შეუძლია მოითხოვოს სასძლოს მრევლის მღვდელმა და გვირგვინის მაკურთხეველს უთუოდ გარდახდება და პასუხსაც ავებს...

კით. 17 წლის ნამსახურის მღვდლის ქვრავს მიეცემა რამდენიმე მაინც პენსია თუ არა?

მიგ. პენსიის მიღების წესდებაში კარგად არის ეს კითხვა განმარტებული, წაიკითხეთ.

კით. იმქონების თქვენს რედაქციაში წესდება (УПАВНО) საეკლესიო სამზრუნველოსა (ბროშიურად) წიგნაკად და თუ არის—რა ღირს თითო ცალი და თუ არა სად შეიძლება იმისი შექმნა?

მიგ. ნუ თუ ერთხელ მაინც არ წაგიკითხავს ჩვენი გამოცემათა განცხადება. ეხლა მაინც წაიკითხეთ.

რამდენიმე სკანონი.

მდ. შ. გა—გს. მიკვირს, რომ თავი შეგიწულებია იმის დასამტკიცებლად, რომ სახარება ყოაჩნე უმჯობესია. ვის ეჭირება ეს და ვინ არის ჩვენში ისეთი, რომ ეჭვი ჰქონდეს ამაში? არ დაიბეჭდება.

რამდენიმეს. ივლისის და აგვისტოს თვეების ჟურნალის გვიან გამოსვლას მიზეზი ჰქონდა, რომელიც რედაქციაზე არ არის დამოკიდებული.

მდ. შ. ბარ—გს. სამი სტატია იყო თქვენგან გამოგზავნილი და უკან იგზავნება. არ დაიბეჭდენ იმიტომ, რომ ლიტურჯის განმარტება უკვე იბეჭდებოდა ბ-ნი კაჭხიძისა.

მდ. ა. ფ—გს. დღეს ცენზორად სხვა არის. დაიბრუნეთ ხელნაწერი და წარუდგინეთ მას.

რამდენიმეს. გაზეთები და სხვა, რაც გნებავთ „მწყემსის“ რედაქციის გამოცემა, მოიკითხეთ ქუთაისში ბ. გალუსტოვის წიგნის მაღაზიაში, კლასიკური გიმნაზიის პირდაპირ.

მდ. კ. და—ის. მიიქცეით წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნთ-საცავში და იქედან მიიღებთ. დავითნი არ იმეკნება და როდის დაიბეჭდება არავინ იცის. სხვა წიგნების ფასი ბევრჯერ არის გამოცხადებული.

რამდენიმეს. საღმრთო სჯულის სახელმძღვანელო ისყიდება წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნთ-საცავში. თვით ჩვენს რედაქციაში და ქუთაისში გალუსტოვის წიგნის მაღაზიაში. ფასი ყდით ათი შაური. ვინც ჩვენგან დაიბარებს თითო ცალზე 5 კ. დაეთობა და ჩვენი ფასით გავგზავნება, სადაც კირინის გზა გადის და ფოსტა არის. წიგნი შედგენილია თანახმად უწყმიდესი სინოდის განჩინებისა. დაბეჭდილია ხმის ასამაღლებელი ნიშნებით.

მიიღება ხელის-მოწერა 1902 წლისათვის ოქტ-
ბრიანამდე გამოსცემათა მართულს

მ ა ლ ე ზ ი ს
პ რ ო ზ ი მ ნ ა ზ ი ა
ელენე ბასტაძისა

„მწუქემს“ - ზე

დ

რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზე

ქუ რ ნ ა ლ ი ს ფ ა ს ი :

12 თვით «მწუქემსი» 3 მ. 6 თვით «მწუქემსი» 2 მ.
— „რუსული“ 3 მ. — „რუსული“ 2 მ.
— „ორივე გამოცემა“ 3 მ. — „ორივე გამოცემა“ 2 მ.

ბაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება დაბა
ვერიანში რედაქციაში, ქუთაისში ბნ ესტატე
ლაშაშიძესთან, თბილისში წერა-კითხვის გამავრცე-
ლებელ საზოგადოების წიგნის მ-ლახაში, ბ. შიო
ქურუაშვილთან. ფოთში — დეკანოზ მ. გრიგოლ
მაჭაროეთან; ხაზასხანაში — ბლალაჩინ მამა არისტარქ
კალანდარიშვილთან.

საფლის მასწავლებელი და ღარიბთ გახვითები დაეთმო-
ბათ მთელის წლით ორივე გამოცემა სამ მ ა ს ე თ ა დ.

რედაქცია იმყოფება დ. ვერიანში რედაქ-
ტორის საკუთარ სახლებში.

ბარემ მკვახრებთ ქურნალის დაბარება შეეძლიათ
ამ ადრესით: Вь Квирилы, вь редакцію газеты и
журнала „МЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

რედაქციაში მოიპოვება წარსული წლების რამ-
დენიმე სრული გამოცემანი „მწუქემსი“-სა, რომელ-
ნიც ნახევარ ფასად დაეთმობათ მსურველთ.

რედაქციაში მოიპოვება აგრეთვე სხვა-და-სხვა
სასულიერო შინაარსის გამოცემანი, რომელთა კა-
თალოგი დრო-გამოშვებით ქურნალშიდაც იბეჭდება
და მსურველთაც შეიძლება დაიბარონ რედაქციიდან.

ამითაც ხდება, რომ მოსწავლეთა მიღება
უძცროს და უფროს მოსამზადებელ, ზირვე-
ლი, მეორე, მესამე და აგრეთვე წელს გას-
სნილ გეოტხე ზროკიმნაზიულ კლასებში
დაიწეება 20 აგვისტოდად და გაგრძელებათ
მთელი წლის განმავლობაში. თხოვნები უნდა
გამოგზავნონ ზროკიმნაზიის უფროსის—
ელენე ბასტაძის სახელობაზე. სწავლის
საფასური როგორც მოსამზადებელ, ისე ზრო-
კიმნაზიულ კლასებში 30 მან. წელიწადში.

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

სალიბარატორო განყოფილება: შემდარი აზრია
და მსჯელობა. დეკ. დ. ლამაშიძე. — პირველი დათვლიერება
და რევიზია იმერეთის ეპარქიის ეკლესიებისა ყოვლად სამ-
ღვდლო ლეონიდის მიერ. დეკ. დ. ლამ-ძე. — მენისაგან
მომხდარი უბედურება (ზემო იმერეთში). მღ. ს. კალანდაძე.
— ყველაზე უძველესი წიგნთ-საცავი. — ბოდიში მკითხველს
(ლექსი). რ. ს. — ლი. — ყოვლად სამღვდლო იმერეთის ეპიკო-
პოსის ლეონიდისაგან დღესასწაულობითი წირვა შიო-მეფის
მონასტერში 21 წარსულ თებერვალს, ყველიერის ხუთშაბათს.
დეკ. დ. ლამაშიძე. — მიტროპოლიტი იონიკე და სემინარიე-
ლები. — მეგობრული რჩევა ჩვენს ყმაწვილებს. ვ. მალაქიაშვილი.
— ქურნალ-გახვითებიდან. — საერო განათლების მინისტრის
კირკულიარი სამოსწავლო ოლქის მზრუნველთა მიმართ. —
სტაჟენდიები ქუთ. თავდაზნ. შვილებისათვის. — ახალი ამბები
და შენიშვნები.
საპირღ და სახარებალო ცნობათა განყოფი-
ლება: საეკო კითხვების განმარტება. — რედაქციის პასუხი
— განცხდება.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამაშიძე. Редакторь-Издатель П. Д. Гамбашидзе.
Дозволено цензурою 4 сентября 1902 г.
Тяног. редакції журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) вь Квирилахъ вь собет. домѣ.